

Laura Pylväs

ASiantuntijoiden retoriset keinot keskustelussa sote- ja maakuntaudistuksesta

Argumentaatioanalyysi Aamulehden uutisista 2015-2019

TIIVISTELMÄ

Laura Pylväs: Asiantuntijoiden retoriset keinot keskustelussa sote- ja maakuntauudistuksesta – Argumentaatioanalyysi Aamulehden uutisista 2015-2019
Pro Gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma
Lokakuu 2020

Sanomalehdillä on tärkeä rooli tiedon välittäjänä sekä ajankohtaisten ilmiöiden jakajana. Uutisten kautta jaetaan tietoa suurelle yleisölle poliittiseen päätöksentekoon liittyvistä asioista. Samalla halutaan herättää keskustelua sekä tuoda erilaisten näkökulmien vuoropuhelua esille. Tiedon välittäjänä ja keskustelun herättäjänä sanomalehdet voivat vaikuttaa yleisön näkökulmiin asioista.

Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, millainen kuva pääministeri Sipilän hallituksen ajamista sote- ja maakuntauudistuksesta on annettu Aamulehden uutisissa. Tutkimuksen aineistoksi on valittu 1.6.2015–1.6.2019 välillä ilmestyneet Aamulehden uutiset, jotka ovat käsitelleet sote- ja maakuntauudistusta. Tutkimuksessa tarkastellaan Aamulehden valintoja siitä, millaisia asiantuntijoita uutisissa on nostettu esille sekä millä tavoin nämä valitut asiantuntijat ovat keskustelleet sote- ja maakuntauudistuksesta. Asiantuntijoiden tunnistamiseen hyödynnetään asiantuntijuuden tasojen määritelmää, jossa asiantuntijat on luokiteltu ei-asiantuntijoihin, vuorovaikutteisiin asiantuntijoiden sekä edistäviin asiantuntijoihin. Uutisissa esiintyvien asiantuntijatasojen lisäksi selvitetään, millaisia ovat uutisissa esiintyvien asiantuntijoiden retoriset keinot argumentoinnissaan. Retoriset keinot jaotellaan tässä tutkimuksessa klassisen retoriikan mukaiseen eetokseen, paatukseen ja logokseen. Oletuksena on, että erilaisten valintojen kautta uutiset vaikuttavat yleisön mielikuvaan ilmiöstä. Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksessa hyödynnetään sisällönanalyysiä. Tutkimuksen aineiston analysointi tapahtuu argumentaatioanalyysin keinoin, kun selvitetään asiantuntijoiden retorisia keinoja sote- ja maakuntauudistuksen keskustelussa.

Tutkimuksessa ilmenee, että Aamulehden uutisissa on tuotu esille erilaisten asiantuntijoiden ääni, sillä uutisissa oli tunnistettavissa asiantuntijoita kaikista tasoista. Asiantuntijatasojen esiintyvyydessä on kuitenkin selkeitä eroja ja uutisiin on nostettu eniten vuorovaikutteisia asiantuntijoita. Vuorovaikutteisista asiantuntijoista merkittävä osa on jollakin tavalla mukana poliittisessa päätöksenteossa. Uutisissa esiintyvät asiantuntijat ovat käyttäneet kaikkia retoriikan muotoja, mutta tasojen välillä on huomattavissa eroa. Vuorovaikutteisessa asiantuntijatasossa on käytetty eniten yleisön tunteisiin vetoavia paatoskeinoja. Tutkimuksen perusteella Aamulehden uutisten kautta välittyvä kuva sote- ja maakuntauudistuksesta painottuu enemmän uudistuksesta negatiivisesti tai varauksellisesti kuvailevaan argumentointiin. Vaikka uutisiin on tuotu esille erilaisia näkökulmia asiantuntijoiden kautta, on keskustelu kuitenkin painottunut vuorovaikutteisten asiantuntijoiden keskusteluun. Kuva, joka sote- ja maakuntauudistuksesta välitetään uutisisten kautta, jää tämän tutkimuksen perusteella suppeaksi.

Avainsanat: argumentaatioanalyysi, retoriikka, retoriset keinot, asiantuntijuus, asiantuntijuuden tasot

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	4
1.1 MEDIA JA JOURNALISMI	4
1.2 UUTINEN	5
1.3 TUTKIMUKSEN TAVOITE.....	7
2 ASiantuntijuus erilaisista näkökulmista	8
2.1 ASiantuntijuus käsitteenä	8
2.2 COLLINS & EVANSIN ASiantuntijuuden tasot	11
3 ARGUMENTAATIO VAIKUTTAMISEN KEINONA	15
3.1 RETORIIKKA JA SEN KOHTEENA OLEVA YLEISÖ	16
3.2 ERILAISIA RETORIIKAN KEINOJA JA VAIKUTTAMISEN MUOTOJA	19
3.3 ASiantuntijan argumentaatio ja retorikka.....	22
4 METODOLOGIA JA AINEISTON KERÄÄMINEN	25
4.1 TUTKIMUKSEN ANALYSOINTI	26
4.2 TUTKIMUSKYSYMYKSET	28
4.3 TAPAUS ”RATKAISUJEN SUOMI”	29
5 TULOKSET	33
5.1 AAMULEHDEN UUTISISSA ESIINTYVIEN ASiantuntijoiden jakautuminen eri tasoihin	33
5.2 ASiantuntijavalinnat AAMULEHDEN UUTISISSA	36
5.3 AAMULEHDEN UUTISISSA ESITETYT VÄITTEET	40
5.4 RETORISET KEINOT ERI ASiantuntijatasoissa	42
5.4.1 EI-ASiantuntijoiden retoriset keinot	43
5.4.2 VUOROVAIKUTTEISTEN ASiantuntijoiden retoriset keinot	45
5.4.3 EDISTÄVIEN ASiantuntijoiden retoriset keinot	53
5.5 RETORIIKKA ASiantuntijoiden argumentoinnissa	58
6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	63
6.1 AAMULEHDEN RAKENTAMA KUVA SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUKSESTA	63
7 TUTKIMUKSEN RAJOITTEET JA TULEVAISUUDEN JATKOTUTKIMUS	66
LÄHDELUETTELO	68

TAULUKKOLUETTELO

TAULUKKO 1. ASiantuntijuuden tasot (COLLINS & EVANS (2002) MUKAILLEN)	13
TAULUKKO 2. SIPILÄN HALLITUSOHJELMAN SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS 2015-2019	30
TAULUKKO 3. ERI ASiantuntijoiden lukumäärät	34
TAULUKKO 4. ASiantuntijoiden jakaantuminen eri asiantuntijatasoihin.....	37
TAULUKKO 5. EI-ASiantuntijoiden esittämät väitteet	41
TAULUKKO 6. VUOROVAIKUTTEISTEN ASiantuntijoiden esittämät väitteet	41
TAULUKKO 7. EDISTÄVIEN ASiantuntijoiden esittämät väitteet	42
TAULUKKO 8. RETORISTEN KEINOJEN JAKAUTUMINEN ERI ASiantuntijatasoissa.....	58

1 JOHDANTO

Ensimmäinen sysäys tutkimuksen aiheelle tuli, kun seurasin mielenkiinnolla uutisten kirjoittelua erilaisista organisaatioiden johtamiseen liittyvistä päätöksenteoista. Erityisesti syksyllä 2019 mediassa uutisoitiin paljon johtamisesta ja erilaisista johtamiseen liittyvistä päätöksenteoista. Esimerkiksi Posti nousi otsikoihin ilmoittaessaan haluavansa siirtää lajittelukeskuksen työntekijänsä uuden, halvemman, työehtosopimuksen piiriin (kts. esim. Iltasanomat 31.8.2019). Tästä heräsi kiinnostukseni tutkia tarkemmin, millä tavoin uutiset rakentavat kuvaa erityisesti poliittisesta päätöksenteosta. Pohdittaessa, millaiset asiat on viimeisten vuosien aikana ollut paljon esillä, kääntyi huomio sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Pääministeri Sipilän hallituksen luotsaama sote- ja maakuntauudistus oli vuosien 2015-2019 välillä esillä eri medioissa paljon ja aihe pääsi mukaan myös monien sanomalehtien uutisointiin.

1.1 Media ja journalismi

Medialla on tärkeä rooli tiedon välittämisestä kaikkien saataville. Mediassa tuodaan esille ajankohtaisia asioita mahdollisimman pian niiden tapahtumisen jälkeen. Erityisesti uutisissa saa näkyvyyttä sellaiset aiheet, jotka koskettavat suurta yleisöä. Asioiden esille tuomisen lisäksi halutaan samalla herättää keskustelua erilaisten aiheiden ympärillä. (Luostarinen & Uskali 2006, 198-199; Pietilä 2010, 375-376.) Journalismissa on muutamia erilaisia rooleja. Journalismin kautta informoidaan ajankohtaisista asioista, tuodaan esille yksilöiden omia kokemuksia sekä osallistetaan ihmisiä mukaan keskusteluun. (Hujanen 2015, 122.) Mediassa kirjoitetaan sellaisista aiheista, joiden uskotaan kiinnostavan yleisöä. Yleisön on nähty muuttuvan ja tästä syystä journalistit pyrkivät vastaamaan yleisön muuttuneeseen tarpeeseen. Jos aiemmin yleisö on jaksanut kiinnostua esimerkiksi ammattilehdistöön liittyvistä erilaisista artikkeleista, on tänä päivänä yleisön mielenkiinto sellaisissa aiheissa, jotka herättävät yleisössä erilaisia tunteita tai jotka vastaavat omia arvoja. (Tarde 2010, 47, 50.)

Poliittisen päätöksenteon jakaminen tapahtuu uutisjournalismin kautta. Uutisten kautta kerrotaan, millaisia päätöksiä poliittisessa päätöksenteossa on tehty. Journalismin ja poliittisen päätöksenteon yhteys on herättänyt toisinaan myös huolta. Huoli on noussut siitä, onko esimerkiksi erilaisilla medioilla vaikutusta siihen, millä tavoin politiikassa toimitaan tai vaikuttaako media nykypäivänä liian paljon siihen, millaisia asioita poliittisessa

päätöksenteossa nostetaan esille. (Väliverronen & Kunelius 2015, 225-226.) Medialla on nähty olevan vaikutusta ihmisten mielikuviin julkisen hallinnon johtamisesta ja vaikuttavan tätä kautta esimerkiksi ihmisten äänestyskäyttäytymiseen. Tällöin media toimii toiseenkin suuntaan, sillä ihmisten äänestyskäyttäytyminen vaikuttaa osaltaan myös siihen, millaisia päätöksiä julkishallinnossa tehdään. (mm. Strömberg 2001, 653-661; Salminen & Ikola-Norrbacka 2010, 649-662.) Organisaatioiden johtajat ovat oppineet hyödyntämään mediaa, jolloin mediassa nostetaan esille esimerkiksi organisaatioiden uusia strategioita, jolloin strategiat tulevat asiakkaille tietoon (Saksi 2016).

1.2 Uutinen

Tutkimuksen aiheen perusteella on tärkeää ymmärtää, millä tavoin uutinen rakentuu ja mitkä asiat voivat vaikuttaa siihen. Ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista perehtyä liian syvällisesti tai tarkasti uutiseen tekstilajina. Tämän vuoksi esitellään vain lyhyesti, mihin uutinen voidaan asettaa tekstilajien perusteella. Lisäksi kappaleessa käydään läpi uutisen rakentumista journalistiikassa sekä miten erilaiset kehykset vaikuttavat uutisen luomiseen. Kappaleessa tarkastellaan myös sitä, millä tavoin poliittisen päätöksenteon ja uutisoinnin välinen suhde näyttäytyy tutkimusten perusteella.

Jos pohditaan sanomalehdessä julkaistavaa uutista, sen formaattina toimii kirjoitettu teksti. Tästä syystä on tärkeää ensin tarkastella sitä, mitä tekstillä tarkoitetaan ja kuinka tekstin avulla luodaan luettava, sanomalehden julkaistu uutinen. Tekstien avulla voidaan saavuttaa erilaisia asioita eri konteksteissa ja nämä riippuvat hyvin paljon monista valinnoista, joita teksteissä käytetään. Tekstit voidaan jakaa erilaisiin ryhmiin, jotka ovat määrittämässä sitä, millaiseen tarkoitukseen tekstiä käytetään. Näiden erilaisten ryhmien avulla pyritään ymmärtämään paremmin eri tekstien tarkoitusta sekä sitä kautta niiden erilaisia rakenteita. Lauerma, P. (2012, 67-68) esittelee Egon Werlichin 1970-luvulla luoman jaottelun eri tekstityyleille omassa teoksessaan. Lauerma kuvailee, että Werlichin luokittelun mukaan tekstien tarkoituksena on saada lukijan huomio tiettyihin asioihin. Tämän perusteella erilaisten tekstilajien välillä niiden kontekstit eroavat toisistaan. Lajeja Weirlich on erottanut viisi erilaista päätasoa. Nämä tasot ovat kuvailevat, kertovat, erittelevät, perustelevat ja ohjaavat tekstit. Päätasot Weirlich on jakanut vielä alatasoihin. Kertovat tekstit ovat tällä tavoin ymmärrettynä konkreettisesti havaittavissa olevista ilmiöistä kerrottua kirjoitusta.

Kertovien tekstien alalajeihin kuuluu sisällöltään tähän kategoriaan kuuluvia tekstejä, johon myös uutisgenre kuuluu.

Kuten johdannossa kerrottiin, eri tutkimusten mukaan politiikalla ja medialla on nähty olevan yhteys. Tämä yhteys on kiinnostanut tutkijoita ja aihetta on tutkittu erilaisista näkökulmista. Vesa (2016) tutki väitöskirjassaan poliittista päätöksentekoa sekä päätöksentekoon liittyvää mediajulkisuutta. Vesan tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita esimerkiksi siitä, millainen rooli mediajulkisuudella poliittisessa päätöksenteossa on. Mediajulkisuudella on Vesan mukaan vaikutusta esimerkiksi poliittisen päätöksenteon läpinäkyvyyteen. Läpinäkyvyydellä tarkoitetaan muun muassa sitä, millaisia asioita päätöksentekijät kertovat julkisuuteen. Tällä on vaikutusta esimerkiksi siihen, millaisia asioita yleisölle median kautta jaetaan. Poliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon julkisuudessa liittyy myös asioiden medioituminen. Medioitumisen voidaan nähdä tarkoittavan sitä, että uutismedialla on valtaa vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon ja sen merkitys kasvaa tai on kasvanut. Vesa on määritellyt myös median ”agenda-setting” -vallan. Tällä tarkoitetaan sitä, että medialla on valta vaikuttaa siihen, millaisiin asioihin ihmiset kiinnittävät huomiota median kautta. (em. 2016, 13-15, 24, 28.)

Vesan tutkimuksessa näkökulma ja mielenkiinto poliittisen päätöksenteon ja median välillä on se, kuinka poliittiset päätöksentekijät hyödyntävät mediaa sekä millä tavoin päätöksentekijät ylipäänsä suhtautuvat mediaan ja sen merkitykseen. Tutkimuksessa ilmenee esimerkiksi, että poliittiseen päätöksentekoon liittyvät asiat tuotiin esille mediassa virkamiesten toimesta. Samaan aikaan poliittiset päätöksentekijät eivät olleet niinkään paljon äänessä julkisuudessa vaan he hyödynsivät virkamiehiä, joiden kautta annettiin positiivista tukea annetuille päätöksille ja suunnitelmille. Virkamiehet toimivat perinteisesti hyvin neutraaleina ja näkyvät mediassa asiantuntijoina, joita ei nähdä poliittisessa kontekstissa. Tutkimuksessa ilmeni toisaalta myös se, että ikävistä sekä negatiivisävytteisistä asioista kertomassa esiintyi erityisesti Valtiovarainministeriön virkamiehiä. Valtiovarainministeriön virkamiehet ottivat tällä tavoin ”syyt niskoilleen” esimerkiksi hallituksen antamissa tuottavuusohjelmissa, jotka eivät ole välttämättä olleet kaikkien mieleen. (em. 2016, 45-46, 56-57.).

Holmberg (2004) tutkii poliittisia uutisia ja niiden representaatioiden muuttumista suomalaisessa mediassa. Päämielenkiinto Holmbergin tutkimuksessa on siinä, kuinka paljon

oletettu lehtien mahdollinen poliittisuus näkyy esimerkiksi lehden pääkirjoituksissa. Myös Holmberg nostaa esille sen, että tässä aihepiirissä on oleellista ottaa huomioon medioituminen. Holmbergin mukaan politiikan uutisointi vaikuttaa kansalaisten äänestyskäyttäytymiseen, sillä median kautta kansalaiset saavat itselleen tiedon esimerkiksi poliittisesta päätöksenteosta. Uutisoinnilla ja sillä, millä tavoin uutiset on kirjoitettu, on mahdollisesti vaikutusta lukijan mielipiteeseen asiasta. Tutkimuksessa ilmenee se, että sanomalehtien uutisointi ja niiden puolueellisuus tiettyihin poliittisiin puolueisiin on vähentynyt 1980-luvulta lähtien. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että uutisointi on neutraalimpaa ja siinä pyritään ottamaan huomioon eri näkökulmat. (em. 2004, 19, 29 234.

1.3 Tutkimuksen tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millainen kuva Aamulehden uutisten kautta on tullut sote- ja maakuntauudistuksesta. Tutkimuksessa käsitellään Sipilän hallituksen vuosien 2015-2019 hallitusohjelman sote- ja maakuntauudistusta sekä siihen liittyvää päätöksentekoa. Tutkimuksessa selvitetään, millaisia asiantuntijoita Aamulehden uutisissa esiintyy sekä millaisia retorisia keinoja asiantuntijat ovat käyttäneet argumentoinnissaan. Tutkimuksen analyysi on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa selvitetään, millaisia asiantuntijoita Aamulehden uutisissa esiintyy. Analyysin toinen vaihe tulee painottumaan argumentaatio- ja retoriikka-analyysiin. Tässä vaiheessa selvitetään, millä tavoin ja millaisia retorisia keinoja asiantuntijat ovat käyttäneet uutisissa argumentointinsa tukena.

Tutkimus etenee vaiheittain. Ensimmäiset luvut käsittelevät tutkimuksen aiheeseen liittyvien oleellisten käsitteiden avaamista. *Luku 2* avaa asiantuntijuuden käsitettä. *Luku 3* käsittelee argumentaatiota ja argumentaation rakennetta sekä teoriaa. Luvussa avataan myös retoriikan ilmiötä, sen kehitystä antiikin ajoista nykypäivään sekä sitä, millaisia keinoja retoriikasta voidaan löytää. *Luku 4* avaa sitä, kuinka tutkimus toteutetaan sekä esittelee tarkemmat rajaukset sekä tutkimuksen kerättävälle aineistoille että analyysin toteuttamiselle. *Luku 5* esittelee tutkimuksen tulokset. *Luku 6* käsittelee tulosten pohdintaa sekä johtopäätöksiä ja *luku 7* käydään läpi tutkimuksen rajoitteet sekä pohditaan tulevaisuuden jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2 ASIANTUNTIJUUS ERILAISISTA NÄKÖKULMISTA

Kuten Vesan (2016) väitöstutkimuksessa ilmenee, esiintyy mediassa yleensä virkamiehiä asiantuntijan asemassa kertomassa poliittisesta päätöksenteosta. Tästä syystä on tärkeää määritellä myös se, mitä asiantuntijalla tarkoitetaan. Tässä kappaleessa avataan asiantuntijuuden käsitettä sekä sitä, millä erilaisilla tavoilla se voidaan ymmärtää. Tarkoitus on lisäksi kuvailla lyhyesti sitä, kuinka asiantuntijuus kehittyy yksilötasolla tutkimusten mukaan. Kappaleen lopussa määritellään se, miten tässä tutkimuksessa asiantuntijuus ymmärretään ja jaotellaan.

2.1 Asiantuntijuus käsitteenä

Asiantuntijuuden käsitteen määrittelemisen ei ole täysin mutkatonta. Esimerkiksi englannin kielessä asiantuntijuutta kuvaillaan erilaisilla käsitteillä, muun muassa *expert*, *specialist* ja *professional*. Arjessa asiantuntijuuden määritelmää saatetaan helposti kytkeä erityisesti eri ammatteihin ja sitä kautta yksilöihin. Tällä tavoin ymmärrettynä asiantuntijuus liitetään yleensä koulutuksen kautta tulleeaksi eräänlaiseksi saavutukseksi, johon kasvetaan oppimisen kautta. Usein asiantuntijat nähdään sellaisina henkilöinä, joilla on paljon tietoa esimerkiksi päätöksien tekemiseen (Hardoš 2018, 269). Esimerkiksi Feather (2014) käsittelee tutkimuksessaan asiantuntijuuden (professional) määrittelyn monimutkaisuutta akateemisten luennoitsijoiden näkökulmasta. Tutkimuksessa ilmenee, että asiantuntijuuden määrittelyä kuvaa monimutkaisuus sekä se, että asiantuntijuus on yhteydessä myös subjektiiviseen näkökulmaan. Asiantuntijuuden termistä voidaan erottaa arkipäiväinen puoli sekä tieteesen ja teoriaan sidottu puoli. Featherin tutkimuksessa ilmenee, että asiantuntijoilla itselläänkin voi olla haasteita määritellä se, mitä asiantuntijalla tarkoitetaan. Akateemisten asiantuntijoiden näkökulmasta asiantuntijuus kuitenkin pohjimmiltaan perustuu osaamiseen, koulutukseen, ammatillisuuteen sekä näiden kautta syntyvään arvostukseen, kun yksilö nähdään asiantuntijana. (em. 2014, 108-111, 115-116.)

Asiantuntijuuden määrittelyssä on nähty kaksi toisistaan erilaista suuntausta. Realistisesta näkökulmasta katsottuna asiantuntijuus nähdään pitkälti käytännön näkökulmasta. Tällöin asiantuntijuutta tarkastellaan erityisesti osaamisen ja taitojen kautta. Konstruktivistisessa

näkökulmassa taas näillä käytännön taidoilla ei ole merkitystä. Merkitystä on ainoastaan sillä, nähdäänkö henkilö sosiaalisessa kontekstissa asiantuntijana vai ei. Realistinen näkökulma taas ei ota huomioon sosiaalista kontekstia lainkaan. (Kotzee & Smith 2019, 99-100.)

Asiantuntijuus kytkeytyy helposti yksilönäkökulmaan. Tutkimuksissa asiantuntijuus esitellään kontekstissa, jossa asiantuntijuus määritellään osana sosiaalista yhteyttä. Sosiaalinen yhteys johtaa siihen, että asiantuntija voi olla asiantuntija vain, jos ympärillä olevat pitävät häntä asiantuntijana. (Goldman 2018, 1-3.) Asiantuntijuuden sosiaalinen puoli nähdään eräänlaisena ”yhteiskunnallisena arvostuksena”. Tässä tapauksessa asiantuntijan tietämys ja osaaminen on tunnistettavissa laajemmin osana sosiaalista kontekstia, eikä näitä taitoja ole löydettävissä jokaiselta muulta ihmiseltä. Asiantuntijan vastakohtana taas puhutaan ”maallikosta”, eli henkilöstä, jolta puuttuu nämä asiantuntijalla tunnistetut erityistiedot ja taidot. (Väliverronen 2016, 44.) Kaikissa tilanteissa ei ole kuitenkaan selkeä hahmottaa, kuka kuuluu asiantuntijoiden ryhmään. Tunnistamisprosessiin kuuluu niin subjektiivisesti koettuja kuin objektiivisia elementtejä. Toisinaan toisten asiantuntijoiden on helpompi huomata, ketkä muut ovat asiantuntijoita, verrattuna taas heihin, keitä ei voida luokitella asiantuntijoiksi ainakaan koulutuksen tai ammatillisuuden kautta. (Sziklai 2017, 156-157.)

Asiantuntijuuden määrittelemine ja asiantuntijoiden luokittelu ei tutkimusten perusteella ole selkeää, jonka vuoksi määrittelyyn jää jonkin verran tulkinnanvaraisuutta. Yksi tapa määritellä asiantuntijuutta on tarkastella tätä niin sanottujen asiantuntija-ammattien kautta. Esimerkkeinä erilaisista asiantuntija-ammateista ovat muun muassa lakimiesten ammattikunta tai lääkärit. Tällaisissa asiantuntija-ammateissa yhteistä on se, että ne ovat hyvin säädeltyjä sekä vaativat tarkan koulutuksen. Väliverronen nostaa esille sen, että nykypäivänä asiantuntijuuden määritelmä ei ole niin rajattu, vaan asiantuntijaksi voi nousta myös oman kokemuksen kautta. Oman kokemuksen kautta kerätty asiantuntijuus tulee esille taitojen, ei tiedon, kautta. (Väliverronen 2016, 44.) Toisaalta tutkimuksissa käsitellään asiantuntijuutta juuri ammatillisuuden kautta: kuinka asiantuntijuuteen kasvetaan koulutuksen ja käytännön harjoittelun kertyvän kokemuksen avulla. Tässä tapauksessa asiantuntijuus kytkeytyy erityisesti koulutukseen ja sen myötä asiantuntijan identiteetin kehittymiseen. Asiantuntijuus voidaan tämän perusteella kytkeä erityisesti taitoihin, tietoihin, tai muihin vastaaviin olemuksiin. Dall & Sandberg esittelevät artikkelissaan myös Dreyfus & Dreyfus (1986) mallin, jossa asiantuntijuus kasvaa noviisista kohti eksperttiä. Tässä mallissa asiantuntijuutta käsitellään taitojen kertymisen näkökulmasta. Taitojen kertymisen myötä

asiantuntijalla on lopulta kyky tehdä itsenäisesti päätöksiä ilman kokeneemman henkilön tukea. Jotta henkilöstä voi kasvaa ekspertti, tarvitsee hän käytännön kokemusta osaamisensa tueksi. (kts. esim. Dall’Alba & Sandberg 2016, 384-385.) Addisin (2019) mukaan taas Dreyfus & Dreyfus kuvailevat asiantuntijuuden kehitystä hieman erilaisesta näkökulmasta. Addisin mukaan asiantuntijaksi kasvaminen tapahtuu noudattamalla erilaisia sääntöjä. Sääntöjen oppimisen jälkeen asiantuntija alkaa soveltamaan enemmän omaa intuitiotaan. (21-22).

Yksi piirre, jota voidaan joissain tilanteissa käyttää asiantuntijoiden erottamisessa muista, on hiljaisen tiedon omistaminen. Asiantuntijalla on käytettävissään hiljaista tietoa, jota ei ole opittu esimerkiksi kirjoista tai mediasta. (van Winkelen & Mcdermott 2010, 561). Hiljaista tietoa ei kuitenkaan löydy keltään automaattisesti. Matka asiantuntijaksi on monivaiheinen, jolloin asiantuntijan rooli muokkautuu taitojen kertymisen avulla. Ensin osaamista kerrytetään noviisina lopulta kasvaen ekspertiksi. Noviisin erottaa siitä, että hän noudattaa tarkkoja ohjeita toimissaan. Ekspertti taas pystyy ymmärtämään ongelmia kokonaisvaltaisesti sekä ratkaisemaan niitä itsenäisesti. (Collins & Evans 2007, 19, 24-25.) Toiset näkevät asiantuntijuuden olevan todellista vain silloin, kun asiantuntijalla on käytettävissään kertynyttä hiljaista tietoa. Ei siis riitä, että pystytään esittämään faktatietoja, vaan tätä tietoa täytyy pystyä yhdistämään hiljaiseen tietoon ja tätä kautta edistämään esimerkiksi yhteiskunnallisia asioita. (Goddiksen 2014, 113.)

Jos puhutaan esimerkiksi ammatillisesta asiantuntijuudesta, vaatii oman asiantuntijuuden ylläpitäminen jatkuvaa oman osaamisen kehittämistä ja taitojen ylläpitämistä sekä päivittämistä (van Winkelen & Mcdermott 2010, 561). Aiemman mukaan asiantuntijuus voidaan nähdä loppumattomana matkana, jossa täytyy ylläpitää omaa tietämystä ja osaamista. Asiantuntijuus siis näkyy yksilön tiedoissa sekä taidoissa. Toisaalta tutkimuksissa on tuotu esille myös asiantuntijuuden interaktiivinen puoli, sillä asiantuntijat osallistuvat esimerkiksi tieteelliseen keskusteluun. Asiantuntijat herättävät ihmisissä myös luottamusta ja kunnioitusta, joka perustuu esimerkiksi asiantuntijan vakuuttavuuteen. Lisäksi asiantuntijat osallistuvat usein tieteelliseen keskusteluun ja pystyvät sitä kautta jakamaan tietoa myös muille. (Hardošin 2018, 284-285.)

Kotzee & Smith (2019) tuovat asiantuntijuuden määrittelyyn mukaan kolmannen ulottuvuuden. Jos toinen näkökulma näkee asiantuntijuuden sosiaalisuuden kautta ja toinen

taas taitojen ja kyvykkyyden kautta, nähdään tässä kolmannessa versiossa asiantuntijuus näiden kahden yhdistelmänä. Tässä näkökulmassa asiantuntijaa verrataan osaamisessaan osana sosiaalista ympäristöään. Sosiaaliseen ympäristöön suhteutettuna asiantuntijuuden ominaisuudet eivät aina näyttäyty yksilötasolla samalla tavoin eri henkilöiden välillä. (Kotzee & Smith 2019, 107-109.) Sosiaalinen ympäristö näyttäytyy asiantuntijuuden kontekstissa sitäkin kautta, että asiantuntijat vaikuttavat ympäristöönsä. Asiantuntijoiden oletetaan pystyvän muuttamaan ympäristöä ja myötävaikuttaa siihen positiivisesti, sillä heillä on osaamista, tietoa ja taitoja tätä varten. (Goddiksen 2014, 112.)

Väliveronen (2016) kuvailee, että nykyään tieteellisten asiantuntijoiden haastaminen on helpompaa ja toisaalta julkisen tieteen sekä päätöksenteon myötä asioihin pystytään ja halutaan vaikuttaa. Tällä tavoin lähes kuka tahansa pystyy asettumaan ”asiantuntijan” rooliin ja osallistua mukaan keskusteluun. Väliverosen mukaan medialla on myös tapana suosia niin sanottuja kokemusasiantuntijoita, joiden asiantuntijuus on tullut henkilökohtaisten kokemusten myötä eikä tieteellisen tutkimuksen kautta. (em. 2016, 42-43.) Kokemusasiantuntijuuden käsite (expert by experience) esiintyy tutkimuksissa esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteen kontekstissa. Kokemusasiantuntijat voivat olla niin palveluiden käyttäjiä tai esimerkiksi henkilöitä, joilla on omakohtaista kokemusta tietystä sairaudesta. (kts. esim. Skilton & Dimaras 2020; G. Misca, & Kaplan, 2019; de Graaffa, Stoopendaala & Leistikowa 2018.)

2.2 Collins & Evansin asiantuntijuuden tasot

Asiantuntijuuden määrittäminen ei ole yksinkertaista. Kuten aiemmassa kappaleessa ilmenee, asiantuntijuus nähdään erilaisten tietojen ja taitojen kertymänä, joka tulee esille sosiaalisessa ympäristössä. Asiantuntija nähdään muihin verrattuna sellaisena, jolla on muihin verrattuna huomattavaa kykyä ja ymmärrystä hyödyntää osaamistaan ympäristön hyväksi. Onko kuitenkin mahdollista ymmärtää asiantuntijuuden käsitettä vieläkin laajemmasta näkökulmasta?

Esimerkiksi Collins & Evans ovat pyrkineet selkeyttämään asiantuntijuuden käsitettä. Asiantuntijuus voidaan heidän mukaansa jakaa kolmeen eri kategoriaan. Tämän jaottelun avulla kuvaillaan sitä, kuinka asiantuntijuutta voi olla eri tasoista. Ensimmäinen kategoria on *ei-asiantuntija* (No Expertise). Tällä tasolla ei-asiantuntijan toimiminen nähdään kenttätyön

tekemisenä. Kenttätyö kuvaa arkipäivän suorittamista, jossa ei tarvita laajaa asiantuntemusta suorituksen tekemiseen. (Collins & Evans 2002, 54.) Ei-asiantuntijoiden näkökulman on nähty olevan tärkeä kuitenkin esimerkiksi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa (Sorgner 2016, 116). Toinen kategoria on *vuorovaikutteinen asiantuntija* (Interactional Expertise). Asiantuntija pystyy tämän mukaisesti osallistumaan asiantuntemuksensa kautta vuorovaikutteiseen keskusteluun. Viimeinen kategoria on *edistävä asiantuntija* (Contributory Expertise). Edistävällä asiantuntijalla on taitoa ja osaamista myötävaikuttaa tieteeseen ja osallistua omalta osaltaan tieteelliseen tutkimukseen. (Collins & Evans 2002, 54).

Vuorovaikutteisella asiantuntijalla on kykyä soveltaa omaa kertynyttä osaamistaan sekä hyödyntää myös tieteellistä tietoa. Vuorovaikutteisella asiantuntijalla on kuitenkin olennainen rooli esimerkiksi päätöksenteossa, sillä hän pystyy yhdistämään sekä käytännön tietoa että tieteellistä tietoa ja viemään keskustelua eteenpäin näiden eri näkökulmien kanssa. (Goddiksen 2014, 114-116.) Vuorovaikutteisen asiantuntijan kohdalla erityisesti sosiaalinen ulottuvuus on oleellinen. Asiantuntija hyväksytään sosiaalisessa kontekstissa, joten hänen annetaan myös toimia sosiaalisen ympäristön hyväksi. Vuorovaikutteisen asiantuntijan rooli ymmärretään eri näkökulmien puolestapuhujana. (Kotzee 2012, 172-173; Reyes-Galindo & Duarte 2015, 100.) Tässä tutkimuksessa vuorovaikutteinen asiantuntijuus nähdään erityisesti asiantuntija-ammattien näkökulmasta. Asiantuntijuus, jota tarkastellaan asiantuntija-ammattien kautta, edellyttää laaja-alaista tietojen opiskelua, sisäistämistä ja tietojen sekä taitojen hyödyntämistä (Styhre 2011, 28-30.)

Edistävä asiantuntija ei voi olla, ellei tosiasiaassa ole mukana tieteellisessä keskustelussa. Tieteellisen keskustelun kautta edistävä asiantuntija ilmentää omaa osaamistaan. Edistävän asiantuntijan roolissa on erityisen tärkeää siis pystyä osoittamaan osallisuus tähän tieteen tekemiseen. (Goddiksen 2014, 113-114.) Edistävä asiantuntija ei siis voi olla henkilö, joka ei ole tehnyt asioita tieteen eteen. Edistämällä omaa tieteen alaa, on mahdollista vaikuttaa laajemmin omaan tai muuhun sosiaaliseen ympäristöön. (Reyes-Galindo & Duarte 2015, 100.)

Kuten ilmenee, asiantuntijuuden määrittelemine ei ole kovin selkeää, sillä asiantuntijuus voidaan ymmärtää monien erilaisten näkökulmien kautta. Asiantuntijuutta voidaan tarkastella yksilönäkökulmasta, jolloin yksilön tieto, taidot, kokemus, koulutus sekä asema ja auktoriteetti korostuvat. Toisaalta asiantuntijuutta on mahdollista lähestyä myös sosiaalisesta

näkökulmasta, jolloin asiantuntijuuden määrittelyssä tärkeintä on sosiaalisen ryhmän kanta siihen, kuka nähdään asiantuntijana.

Taulukko 1. Asiantuntijuuden tasot (Collins & Evans (2002) mukailten)

1. Ei-asiantuntija ➤ Tuntemus asiaan heikko. Ei tieteellistä ymmärrystä asiaan, kokemus vain käytännön kautta.2. Vuorovaikutteinen asiantuntija ➤ Tuntemus asiaan koulutuksen, työn jne. kautta. Osallistuu tieteelliseen keskusteluun myös käytännön kokemuksen kautta. Yhdistää tason 1 ja 3. (esim. virkamiehet)3. Edistävä asiantuntija ➤ Tuntemus asiaan suuri, on tutkinut ja tutkii asiaa. Osallistuu tieteelliseen keskusteluun teoreettisesta näkökulmasta. (esim. tutkijat)

Tässä tutkimuksessa asiantuntijuuden tasot määritellään Collins & Evansin määrittelyä kautta (taulukko 1). Tämä jaottelu ottaa huomioon kolme toisistaan hyvin eroavaa asiantuntijuuden määritelmää. Toisaalta tämä jaottelu antaa mahdollisuuden ottaa huomioon myös konstruktivistisen näkökulman, jolloin asiantuntijuus määritellään ainoastaan sen perusteella, millä tavoin sosiaalinen ympäristö näkee asiantuntijan. Tällöin ei-asiantuntijuuden mukaan ottaminen tässä kontekstissa on perustellumpaa. Ei-asiantuntijataso ymmärretään tässä tutkimuksessa juuri käytännön kautta kertyneen kokemuksen omaavina henkilöinä. Käytännön kokemuksensa kautta ei-asiantuntijalla on mahdollisuus osallistua keskusteluun, sillä hänellä on mahdollista tuoda esimerkiksi poliittiseen keskusteluun mukaan tietoa omasta näkökulmastaan. Ei-asiantuntijat voivat olla esimerkiksi kansalaisia, jotka eivät osallistu tieteelliseen keskusteluun.

Vuorovaikutteisen asiantuntijuuden taso määritellään tässä tutkimuksessa monipuolisemmin verrattuna ei-asiantuntijatasoon. Vuorovaikutteinen asiantuntijuus edellyttää monipuolista tietoa ja kykyä yhdistää sekä tieteellistä tietoa että käytäntöä toisiinsa. Vuorovaikutteiset asiantuntijat esiintyvät näiden kahden rajapinnassa. Vuorovaikutteisia asiantuntijoita ovat esimerkiksi virkamiehet. Tähän kategoriaan voidaan luokitella lisäksi esimerkiksi organisaatiot, mikäli organisaation nähdään edustavan juuri vuorovaikutteisen asiantuntijuuden näkökulmaa.

Edistävään asiantuntijatasoon luokitellaan tässä tutkimuksessa taas selkeästi tutkijat. Tässä tutkimuksessa tutkijat nähdään sellaisina, jotka oletettavasti ovat tehneet tieteellistä tutkimusta samalla edistäen tieteen tekemistä. Edistäviin asiantuntijoihin voidaan vuorovaikutteisen asiantuntijuuden tason tavoin luokitella joko yksilö- tai instituutiotasolla. Edistäviä asiantuntijoita voivat olla esimerkiksi yliopiston tutkijat tai tutkimuksia tuottavat organisaatiot.

3 ARGUMENTAATIO VAIKUTTAMISEN KEINONA

Tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena on Aamulehden uutisissa esiintyvien asiantuntijoiden käyttämät retoriset keinot. Tämän tutkimuksen kannalta on tärkeää määritellä argumentaatio juuri vaikuttamisen näkökulmasta. Lisäksi tarkoitus on määritellä se, millä tavoin tässä tutkimuksessa argumentaatiota käsitellään.

Argumentaation tavoitteena voidaan pitää sitä, että sen avulla halutaan saavuttaa jotakin. Käyttäessämme argumentointia pyrimme vaikuttamaan ympäristöömme eri keinoin. Argumentoidessa arvioidaan samalla erilaisten asioiden vahvuuksia ja heikkouksia. Toisinaan argumentoinnin aikana annetut johtopäätökset nähdään vain väliotsikoina, jotka johtavat myöhempään johtopäätökseen. Argumentaatiosta voidaan erotella erilaisia osioita huolimatta siitä, mitä argumentoinnilla halutaan saavuttaa. Argumentit sisältävät erilaisia oletuksia informaation lähteenä, joilla perustellaan väitettä ja sen mahdollisia johtopäätöksiä. (P. Besnard & A. Hunter 2008, 1-4.)

Stephen E. Toulminin argumentaatiomalli haastaa perinteisen argumentoinnin muodollisuuden sekä uudelleenarvioi argumentaatioissa esiintyvän logiikan. Toulmin on tuonut esille mallin, jossa keskitytään yleisöön vaikuttaviin argumentteihin. (em. 2003, 12.) Toulminin argumentaatiomalli kuvaa rationaalisten argumenttien rakennetta, kuten Bernejo-Luque (2006) sekä Werder (1999) kuvailevat tätä mallia. Edellä mainittujen tutkijoiden mukaan Toulmin pyrki mallinsa kautta vastaamaan myös siihen, millaisia osia sisältyy argumentointiin silloin, kun halutaan ottaa kantaa asioihin tai halutaan kumota esitettyjä vastaväitteitä. (Bernejo-Luque 2006, 71-72; Werder 1999, 674-675.)

Toulminin argumentaatiomallissa argumentoinnin rationaalinen rakenne on jaettu eri osioihin. Jos tarkastellaan sellaista argumenttia, jolla pyritään vakuuttamaan kuulijat, sisältää argumentointi kolme eri osaa. Argumentoinnin osat ovat väite, tieto ja todiste. Väitettä (eng. claim) voidaan kuvailla argumentin ”lopputulemaksi”. (Toulmin 2003, 89-92.) Väite on esimerkiksi johtajan antama lausunto siitä, että jokin asia organisaatiossa (oletettavasti) on tehtävä (kts. esim. Werder 1999, 674). Jotta argumentoija pystyy saavuttamaan tavoitteensa muiden vakuuttamisessa, tarvitaan väitteen tueksi myös tietoja ja todisteita. Tieto tukee

väitettä antamalla sille relevantteja tietoja siitä, *miksi* väite todella pitää paikkaansa. Tiedon kautta argumentoijan on mahdollista antaa paremmat perustelut omalle väitteelleen ilman, että se vaikuttaa rationaalisesti tai loogisesti epäpätevältä. Tieto vaatii usein myös tuekseen todisteita. Todiste auttaa perustelemaan sitä, miksi tieto on relevantti juuri tässä yhteydessä ja miksi tieto on omiaan tukemaan väitteen todenmukaisuutta. (Toulmin 2003, 89-92.)

Kuulija ei kuitenkaan välttämättä tämän mallin mukaisesti hyväksy väitettä, vaan esittää vasta-argumentteja asialle. Väitteen voidaan loogisesti osoittaa pitävän paikkaansa, mikäli vastaväitteet eivät pysty kumoamaan esitettyjä tietoja. Rationaalisessa argumentissa väite siis oletettavasti pitää paikkaansa, sillä tieto ja todisteet osoittavat väitteen paikkansapitävyyden. Argumentoija voikin antaa esitetyille todisteilleen tukea, jotka auttavat vastaväitteiden kumoamisessa. Vastaväitteiden osalta on myös huomattava, että argumentoijan esittämä väite on useimmiten paikkansapitävää juuri omassa kontekstissaan, eikä se välttämättä ole sitä jokaisessa tilanteessa. (Toulmin 2003, 92-93).

Toulmin on ottanut mallissaan huomioon sen, että argumentoija pystyy perustelemaan väitteensä juuri niillä tiedoilla, joita hänellä on käytettävissään. Siksi argumentoijan on mahdollista kumota esitettyjä vastaväitteitä sellaisten tietojen valossa, jotka hän tietää tai voi loogisesti päätellä. Argumentaation rakentuminen sekä sen eri osien ymmärtäminen ovat tärkeitä tässä tutkimuksessa. Jotta pystytään hahmottamaan, mikä on argumentoijan väite sekä millaisia retorisia keinoja argumentoija esittää, on pystyttävä erottamaan nämä toisistaan. Tästä syystä on oleellista käydä argumentoinnin rakenne läpi, sillä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita juuri argumentoinnin retorisisista keinoista.

3.1 Retoriikka ja sen kohteena oleva yleisö

Retoriikka ja sen erilaiset keinot ovat olennainen osa argumentaatiota ja erilaisia vaikuttamisen muotoja. Retoriset keinot ovat argumentoijan tapa vaikuttaa kuulijaansa. Retoriikan käsite on lähtöisin antiikin Kreikasta. Retoriikka on jaettu kahteen eri aikakauteen, klassiseen sekä uuteen, jotka vastaavat paremmin oman aikansa yhteiskunnalliseen tarpeeseen. (Kennedy 2011, 3; Paso 2014, 236; Warnick 2011, 21.) Tämän tutkimuksen kannalta ei ole syytä lähteä syventymään kovin tarkkaan retoriikan synnyn historiaan tai sen kehitykseen. On kuitenkin oleellista käydä lyhyesti läpi retoristen keinojen analysointiin vaikuttavat asiat.

Klassisen mallin mukaan retoriikka on menetelmä puheopille. Antiikin Kreikassa vakuuttavat puhetaidot olivat tärkeitä, ja tästä syystä myös retoriikan sekä vaikuttamisen käytännön oppimiset olivat tärkeitä. Puhetaidon merkitys on tullut esille esimerkiksi juridisen yleisön edessä, jolloin on ollut tärkeää pystyä argumentoimaan nopeasti. Klassisen puheopin mukaisesti retoriikka on yhdistelmä erilaisia vaikuttamisenkeinoja, joita voidaan hyödyntää yleisön vakuuttamisessa. Periaatteessa retoriikka on samalla hyvin luonnollinen toimintatapa, kun pyritään selviytymään erilaisista eteen tulevista vuorovaikutustilanteista. Klassisessa retoriikassa argumentointi nähdään tehokkaana vuorovaikuttamisen tapana. (Kennedy 2011, 3, 16.)

Klassinen retoriikka näkee argumentoinnin tapahtuvan kohdennetulle yleisölle, joka vaikuttaa retoristen keinojen käyttöön. Aristoteleen määritelleen kolme erilaista yleisöä, joille argumentointia kohdennetaan. Nämä eri ryhmät määrittelevät sitä, millä tavoin retorisia keinoja käytetään argumentoinnissa. Ryhmät ovat *juridinen* (judicial), *neuvotteleva* (deliberative) ja *avoin* (demonstrative). Ensimmäisen ryhmän yleisö keskittyy menneisiin tapahtumiin toimien tuomitsijana, kun taas toisen ryhmän kuulijat keskittyvät tulevaisuuteen. Kolmannen ryhmän yleisö on hankalammin määriteltävissä, mutta Kennedy kuvailee Aristoteleen tarkoittaneen tässä esimerkiksi jonkin suuren tapahtuman tai seremonian yleisöä. Aristoteles toi myös tutkimustensa kautta esille kolme erilaista retoriikan muotoa, joita näiden erilaisten yleisöjen edessä käytettiin. Nämä puheenlajit ovat deliberatiivinen, epideiktinen sekä oikeudellinen. (Kennedy 2011, 4, 53.)

Aristoteles on jaotellut puheenlajit myös *eetokseen*, *paatokseen* ja *logokseen*. Eetos viittaa siihen, että argumentoija pyrkii vakuuttamaan kuulijat omasta uskottavuudestaan ja luotettavuudestaan. Toisaalta eetos voidaan nähdä argumentoijan ajatuksina yleisöstä ja vastaanottajasta sekä siitä, millä tavalla argumentoija vetoaa heihin. Paatos viittaa taas argumentoijan tunteisiin vetoaviin keinoihin, joilla vaikutetaan yleisöön. Logos-keinot ovat sellaisia kielenkäyttöä, loogisuuteen perustuvia keinoja, joita argumentoija käyttää vaikutuskeinoinaan. Nämä kolme erilaista osa-aluetta luovat yhdessä väylän tehokkaalle argumentaatiolle. Retoriikka ja retoriset keinot voidaan nähdä olennaisena osana rationaalista argumentaatiota, vaikka jotkut haluavatkin erottaa nämä toisistaan (Paso 2014, 236-239; Kaakkuri-Knuuttila 2015, 233; Kennedy 2011, 5.) Aristoteleen retoriikan tarkoittavan omanlaistaan tekniikkaa, jossa argumentoija haluaa toimiensa ja päätöksiensä kautta

vaikuttaa esimerkiksi kansalaisiin (em. Gross 2000, 32-36.) Retoriikka voidaankin nähdä eräänlaisina suostuttelun keinoina tai tapoina, joilla kuulija saadaan omalla puolelle. Retoriset keinot näyttävät toisinaan jopa manipuloivana tyylinä, sillä vaikuttamisen keinot toiseen voivat olla vahvoja. (Paso 2014, 241.)

Klassisen retoriikan rinnalle on tullut uusi retoriikka, joka tarkastelee argumentointia ja retoriikkaa hieman erilaisesta näkökulmasta. Kun klassisessa retoriikassa mielenkiinto on siinä, millä tavoin puheesta saadaan mahdollisimman hyvä ja tehokas juuri tietylle yleisölle, uudessa retoriikassa huomio kiinnittyy enemmän retoriikan analysoimiseen. Uusi retoriikka tarkastelee sitä, mitä argumentissa oikeasti sanotaan. Tällöin ei kiinnitetä niin paljon huomiota tiettyihin logiikan tai oppien muotoihin. Uusi retoriikka ottaa huomioon myös sen, ettei argumentoinnin kohteena olevaa yleisöä pystytä rajaamaan välttämättä kovin tarkasti. (kts. esim. Warnick 2011, 21, 28.) Uuden retoriikan mukaan yleisöön vaikuttamisessa ja suostuttelussa keinot nähdään klassista retoriikkaa laajemmassa kontekstissa. Yleisöä ja erilaisia retorisia keinoja ei nähdä toisistaan erillisinä, vaan niitä tarkastellaan toistensa kanssa vuorovaikutuksessa. Samaan aikaan myös yleisö voidaan nähdä hyvin erilaisista näkökulmista ja tätä kautta esimerkiksi median yleisö voidaan nähdä vaikuttamisen kohteena. (kts. esim. Perelman & Gage 2011, 49-53.)

Uusi retoriikka ja sen katsontakanta tuo olennaisen näkökulman tähän tutkimukseen. Uusi retoriikka ymmärtää yleisön määritelmän laajemmin, jolloin se antaa mahdollisuuden ottaa analyysissä huomioon sen, ettei yleisö välttämättä olekaan tarkasti määritelty. Tällä tavoin tulkittuna yleisöä on mahdollista tarkastella esimerkiksi lehden lukijoiden näkökulmasta. Samalla myös pystytään paremmin ottamaan analyysissäkin huomioon se, että uutisissa esiin nostetut argumentit on saatettu oikeasti esittää täysin toisessa kontekstissa, jossa argumentoijalla on voinut ollut tarkkaan rajattu yleisö. Esimerkiksi López Pan (2015) kuvailee uutislehtien yleisöä vaikeasti määriteltäväksi. Uutislehden toimituksessa on voitu määrittää yleisö, kenelle teksti osoitetaan. Tällä tavalla ajateltuna yleisö voidaan nähdä hyvin tarkasti määriteltynä, jolle puhe osoitetaan. Tosiasiassa yleisö on kuitenkin näkymättömissä. Mikäli yleisöä ei voi nähdä, tuodaan se esille puheen tai tekstin kautta. Tekstin avulla ilmaistaan, kenelle teksti on haluttu osoittaa. Esimerkiksi lehdessä käytetään sellaisia ilmaisun muotoja, joiden oletetaan vetoavan yleisöön. Yleisön näkökulmasta katsoen lehti ei kuitenkaan voi olla varma, onko oletettu yleisö päätenyt lukemaan tekstiä. Lisäksi yleisöön

tulee sattuman varaisia lukijoita, joille puhetta ja sen erilaisia retorisia keinoja ei tosiasiaassa ole osoitettu. (em. 292-293.)

Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita argumentoinnissa esiintyvistä erilaisista retorisista keinoista. Asiantuntijoiden retorisia keinoja tullaan tarkastelemaan klassisen retoriikan kautta, jolloin retoriset keinot jaotellaan eetokseen, paatokseen ja logokseen. Uuden retoriikan näkökulmasta taas tässä tutkimuksessa ymmärretään se, että asiantuntijoiden argumentoinnin kohteena oleva yleisö ei välttämättä ole tiedossa.

3.2 Erilaisia retoriikan keinoja ja vaikuttamisen muotoja

Kuten aiemmin tässä tutkimuksessa on kuvailtu, retoristen keinojen avulla pyritään vaikuttamaan yleisöön. Vaikuttamisella halutaan vakuuttaa yleisö siitä, että oma väite on paikkansa pitävä tai uskottava. Jotta yleisö saadaan vakuuttuneeksi, käytetään erilaisia keinoja, joiden avulla omaa sanomaa voidaan saada uskottavammaksi. (kts. esim. Toulmin 2003, 1.) Seuraavaksi retorisia keinoja ja niiden erilaisia muotoja avataan tarkemmin. Aristoteles jakaa retoriset keinot kolmeen erilliseen osaan: eetokseen, paatokseen ja logokseen. Kaikista kolmesta edellä mainitusta retoriikan muodosta voidaan löytää niiden alitasoja, joiden kautta näitä retorisia keinoja voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista. Tarkoitus on ensin avata sitä, millaisia erilaisia retoriikan keinoja voidaan löytää puheista ja kirjoituksista. On tietenkin huomattava, että tässä tuodaan vain esimerkin omaisesti muutamia erilaisia tapoja ja tyyppisiä esille, jolloin voidaan olettaa, että retorisia keinoja on löydettävissä huomattavasti enemmän ja niiden käyttäminen riippuu sekä argumentoijasta että yleisöstä. Erilaisten keinojen esittelyn jälkeen tarkastellaan sitä, millaisia retoriikan keinoja asiantuntijoiden argumentoinnista on tunnistettu sekä millä tavoin tänä päivänä poliittisessa keskustelussa käytetään erilaisia vaikuttamisen keinoja.

Tutkimuksen aiemmissa kappaleissa on kuvailtu klassisen retoriikan muotoja sekä Aristoteleen jaottelua retoriikan erilaisista muodoista eetokseen, paatokseen ja logokseen. Aristoteleen mukaan logiikkaa hyödyntävät argumentit voidaan jakaa kahteen erilliseen osaan. Nämä kaksi muotoa ovat induktio ja deduktio, jotka eroavat toisistaan siinä, millaisia esimerkkejä argumentoinnissa käytetään hyödyksi. Induktiota käytettäessä pyritään tuomaan esille tosiasioita, vaikka samalla annetaan mahdollisuus uusien ja erilaisten tietojen ja esimerkkien esittämiseen. Tosiasioilla tässä tapauksessa tarkoitetaan sellaisia esimerkkejä, joiden voidaan nähdä olevan yleisesti kaikkien tuntemia, jolloin ne todennäköisesti pitävät

paikkaansa. Uusien näkökulmien esittämisessä taas tarkoitetaan sitä, etteivät esimerkit välttämättä olekaan yleisölle tuttuja, jolloin niitä voitaisiin pitää yleisesti tunnettuina. Deduktiossa tuodaan vastaavasti esille sellaisia tietoja, joiden voidaan uskoa pitävän paikkaansa. Deduktio ja induktio kuitenkin eroavat hieman toisistaan. Deduktiota käytettäessä jätetään uusien esimerkkien käyttämisen mahdollisuus pois. Tällä tavoin ei ole mahdollista esittää sellaisia uusia tietoja, joiden ei voida olettaa olevan yleisesti tunnettuja. Esimerkkien avulla pystytään havainnollistamaan omaa argumentin perustelua. Esimerkkien tarkoituksena on usein antaa tietoa asian yleisyydestä, jolloin myös oman argumentin perustelu on relevantti. Esimerkkien käyttämisessä on pystyttävä ottamaan huomioon se, onko vastaanottajalla ymmärrys siitä, mitä esimerkillä tarkoitetaan. (Kennedy 2011, 58; Kaakkuri-Knuuttila 2015, 251-251.) Esimerkkien käyttäminen voi olla lähellä sellaista perustelua, jossa käytännön kautta tulleiden perusteluiden avulla tuetaan omaa väitettä. Tällaista retoriikan muotoa käytetään esimerkiksi silloin, kun on tarpeen perustella sitä, miksi on tarpeen toimia tietyllä tavalla. (Fairclough & Fairclough 2011, 245-246.) Rinnastus toimii esimerkin omaisella tavalla, mutta siinä eri asioita rinnastetaan toisiinsa. Tällä tavoin saadaan vertailuja eri asioiden välille, jonka kautta taas oma argumentti saa tukea. (Kaakkuri-Knuuttila 2015, 251-252.)

Jotkut erottavat logiikkaan perustuvat retoriikan keinot erilleen tunteisiin vetoavista päätöskeinoista, vaikka usein tunteisiin vetoavat keinot ovat osana kaikkea argumentointia. Tunteisiin vetoavia keinoja käytetään esimerkiksi muiden retoristen keinojen tukena, kun halutaan tuoda esille mahdollisimman vahvasti oman väitteen paikkansapitävyys. Näissä tunteisiin vetoavat keinot ovat erilaisia kuvailevia tapoja. Toisinaan taas tunteisiin vetoavia keinoja käytetään ilmaisemaan ja kuvailemaan argumentoijan todellisuudessa kokemia tunteita. (Micheli 2008, 12-13.) Esimerkiksi metaforien avulla voidaan tuoda esille tunnepitoisia asioita argumentoinnissa. Metaforilla on mahdollista kuvailla ilmiöitä ja ne antavat argumentille uusia ulottuvuuksia. Metaforat edustavat myös omaa aikaansa sekä ympäröivää kulttuuria, jolloin on tärkeää, että sekä argumentoija että vastaanottaja ymmärtävät sen, mitä metaforalla haetaan. Muuten tämä retorinen keino ei saavuta omaa tarkoitustaan. (Kaakku-Knuuttilla 2015, 256, 260.) Metaforien avulla yleisö laitetaan ajattelemaan asioita erilaisten kielikuvien kautta. Yleensä näiden metaforien avulla tuodaan esille juuri argumentin ydintä. (Burkholder & Henry 2009, 108.)

Metaforiin liittyy kaksi puolta, jotka vaikuttavat siihen, millä tavoin argumentti ymmärretään. Metaforassa voidaan tunnistaa sen todellinen sekä oletettu merkitys. Jos yleisö ei pysty tunnistamaan argumenttoijan käyttämää metaforaa ja sitä kautta sen todellista tarkoitusta, saattaa yleisö tulkita sanoman väärin. (Macagno & Zavatta 2014, 454-456.) Metaforia käytetäänkin erilaisin tavoin riippuen siitä, mitä tällä retoriikan keinolla halutaan saavuttaa. Toisinaan metaforien avulla pyritään kertomaan kohteena olevalle yleisölle ilmiöstä ainoastaan valitut pääkohdat. Metaforia voidaan käyttää siihenkin, että halutaan jättää tarkoituksella turhalta tuntuvaa informaatiota pois, jolloin niitä ei kerrota yleisölle. (Burkholder & Henry 2009, 109-110, viitannut Mio.) Esimerkiksi Burkholder & Henry (2009) kuvailema metaforien analysoiminen on tulkittavissa monitasoiseksi prosessiksi, jossa on otettava huomioon eri tasot. Metaforien kohdalla olisi tärkeää hahmottaa se, onko käytetyt metaforat kuvailemassa vain yhtä ilmiötä kerrallaan vai kuvaako mahdollisesti useat eri metaforat lopulta kuitenkin samaa ilmiötä. Metaforat voivat tosiasiallisesti olla keskustelemassa samasta asiasta. Mikäli on tarkoitus tarkemmin selvittää, mitä tietyillä valituilla metaforilla halutaan saavuttaa ja mikä viesti argumenttoijalla tosiasiallisesti on, tulee ensi pystyä hahmottamaan päämetafora ja sen ympärillä olevat tukevat metaforat. (em. 113-114.)

Retoristen keinojen käyttäminen tulee esille hyvin monipuolisilla tavoilla niin puheen kuin kirjoitetun tekstin kautta. Kuten aiemmin kerrotusta ilmenee, niin asiantuntijat kuin muutkin argumenttoijat voivat käyttää hyvin erilaisia retorisia keinoja, kun he haluavat vaikuttaa kohteena olevaan yleisöön. Näiden erilaisten keinojen käyttämisestä onkin mielenkiintoista tutkia myös median näkökulmasta. Esimerkiksi Seradis & Herman ovat tutkimuksessaan selvittänyt mediassa esiintyvää argumentaatiota. Edellä mainittujen tutkijoiden mukaan paatos-keinot ja niiden erilaisten merkitysten tutkiminen on erityisen tärkeää median osalta. Tutkijat viittaavat esimerkiksi Michelin (2014) jaotteluun argumenttoijan tavasta perustella niitä argumentointeja, joiden kautta ilmaistaan erilaisia tunteita. Paatos-keinojen käyttäminen vaikuttaa perustellulta esimerkiksi silloin, kun keskustellaan sellaisesta asiasta, jonka tapahtumisesta on kulunut vasta vähän aikaa. Paatos-keinoja käytetään usein myös silloin, kun tuodaan esille tapahtumien mahdollisia seurauksia tai todennäköisyyksiä. Näissä tilanteissa vahvojenkin reaktioiden esiin tuominen tunteita ilmaisten nähdään usein perustellulta. (em. 2018, 188-189; viitattu lähteeseen Micheli 2014.)

3.3 Asiantuntijan argumentaatio ja retoriikka

Asiantuntijat ja niin sanotut ”maallikot” eroavat hieman toisistaan siinä, kuinka paljon heillä on käytettävissään tietoa omassa argumentoinnissaan. Asiantuntijalla on mahdollisuus tukeutua argumentoinnissaan laajempaan ja monipuolisempaan tietoon. Asiantuntijat pystyvät kokemuksensa avulla hyödyntämään argumentoinnissaan enemmän myös intuitiota. Vaikka asiantuntijoilla on käytettävissään paljon tietoa, voi argumentoinnissa kuitenkin olla epäselvyyksiä, vääristymiä. Nämä vääristymät korostuvat erityisesti silloin, kun asiantuntija perustelee omaa argumentointiaan. Argumentoinnissa on vaarana keskittyä tai huomata ainoastaan omia väitteitä tukevat todisteet. Tällöin voi olla vaarana se, ettei huomata toista näkökulmaa. (Mercier 2011, 315-317.) Asiantuntijat voivat argumentoida erilaisista näkökulmista käsin. Hyödyntäessään argumentoinnissaan omaa kokemustaan, koulutustaan sekä näiden kautta kertynyttä tietämystään, argumentoi asiantuntija oman tällöin asiantuntijuutensa kautta. Asiantuntija toimii tällöin auktoriteettina yleisöön nähden. Toisinaan asiantuntijan oma asiantuntijuus ei ole keskiössä. Tällöin asiantuntija käyttää argumentoinnissaan muita keinoja, joilla tukee omaa väitettään. (Wageman 2011, 331-334.) Käyttämällä omaa auktoriteetin asemaa tai viittaamalla muihin auktoriteetteihin, halutaan saada takaus omalle väitteelle (Kaakkuri-Knuutila 2015, 256).

Asiantuntijoiden käymässä poliittisessa argumentoinnissa ja päätöksenteossa pyritään vaikuttamaan yleisön mielipiteisiin. Käytetyt retoriset keinot riippuvat pitkälti kontekstista ja yleisöstä, ja tästä syystä ei pystytä määrittelemään tiettyjä tapoja argumentoida poliittisessa kontekstissa. Toisaalta taas erilaisissa retoriikan muodoissa voidaan nähdä esimerkiksi sosiaalisia ulottuvuuksia, jolloin on tavanomaista käyttää tiettyjä argumentoinnin tapoja tai tyyliä yleisesti. Poliittisessa argumentoinnissa voidaan mahdollisesti nähdä näistä samoja piirteitä. Retoriikka voidaan nähdä tässä myös neuvotteluna, eri näkökulmien esille tuomisena. Toisaalta retoriikkaa ei voida ymmärtää pelkästään sellaisena, mitä sanotaan, vaan siitä löytyy enemmänkin merkitystä. Poliittinen argumentointi voidaan nähdä joissain tilanteissa jopa yleisön manipulointina. (Turnbull 2017, 123, 128-129; Gormley 2019, 214-215.)

Poliittisessa päätöksenteossa voidaan nähdä keskustelevaa (deliberation) argumentoinnin tyyliä, jossa retoristen keinojen avulla pyritään saavuttamaan oma tavoite. Päätöksenteossa

pyritään siihen, että eri näkökulmien ja mielipiteiden risteyksestä löydetään yhteinen sävel. (Gormley 2019, 215.) Muissakin tapauksissa argumentointi liittyy päätöksentekoon, esimerkiksi institutionaalisella tasolla. Päätöksenteossa on argumentoijan näkökulmasta aina olemassa riski sille, onko päätös asiaan ollut oikea. Tämän riskin tiedostaminen voi vaikuttaa päätöksentekijän argumentointiin. Tällöin päätöksenteon argumentoinnissa pyritään siihen, että yleisön huomio kiinnittyisi päätöksenteon osalta sitä koskeviin edullisiin asioihin. Tällä tavoin halutaan minimoida ongelmat siinä tilanteessa, että päätös osoittautuisikin vääräksi. (Hoefler & Green 2016, 135-136.) Mahdollisesti tällainen vaikuttaa käytettyihin retorisiin keinoihin, joiden avulla halutaan tukea omaa väitettä ja tätä kautta päätöksentekoa ja siihen johtaneita syitä.

Poliittisessa keskustelussa henkilöt tukeutuvat omassa argumentoinnissaan usein erilaisten metaforien käyttämiseen. Metaforien yleisyys juuri poliittisessa kontekstissa saattaa johtua siitä, että politiikkaan liittyy usein monimutkaisia asioita. Metaforien avulla monimutkaisia asioita pyritään yksinkertaistamaan, jolloin ne ovat helpommin sisäistettävissä. Mitä helpommin asia on mahdollista ymmärtää, pystyy laajempi yleisö ymmärtämään esimerkiksi poliittiseen päätöksentekoon liittyviä asioita. (Burkholder & Henry 2009, 109-110.) Poliittisessa keskustelussa retorisia keinoja käytetään monipuolisesti. Metaforien lisäksi poliittisessa keskustelussa ja argumentoinnissa on tunnistettu tunteisiin vetoavia keinoja, joissa yleisöön vaikutetaan huumorin kautta. Tällöin argumentoija tukeutuu erilaisiin vitseihin tai muihin vastaaviin. (Innocenti & Miller 2016, 366-367.)

Retorisia keinoja käytetään hyvin erilaisilla tavoilla. Retoristen keinojen käyttäminen riippuu sekä argumentoinnin tavoitteesta tai yleisöstä (kts. esim. Burkholder & Henry 2009, 109-110). Tässä tutkimuksessa retorisia keinoja tarkastellaan eetoksen, paatoksen ja logoksen kautta. Eetokseen jaotellaan sellaiset retoriikan muodot ja keinot, joiden avulla halutaan tuoda esille omaa suhdetta verrattuna yleisöön. Tämä suhde näyttäytyy yleensä eräänlaisena auktoriteetin luomisena (kts. esim. Aro 1999, 19.) Eetos-keinoihin luokitellaankin tässä tutkimuksessa ne retoriset keinot, joiden avulla argumentoija siis pyrkii esittämään itseään auktoriteettina.

Paatos-keinot taas ovat kaikkia niitä tapoja ja tyynejä, joilla on tarkoitus vedota yleisön kokemuksiin tunteisiin. Paatos-keinoihin voidaan tässä tutkimuksessa luokitella esimerkiksi metaforat, erilaiset värikkäät ja tunteita herättävät ilmaisut. Lisäksi erilaiset tunnetiloja

ilmaisevat keinot nähdään kuuluvan paatos-keinoihin. Tässä tutkimuksessa logos-keinot nähdään erilaisiin faktatietoihin tukeutumisena, joita käytetään oman väitteen tukemiseen. Logos-keinot perustuvatkin loogisuuteen (Paso 2014, 236-239). Logos-keinot voivat tämän perusteella olla esimerkiksi tieteelliseen tietoon tukeutumista, numeeristen faktojen esittämistä tai tukeutumista muihin todistettuihin tosiasioihin.

4 METODOLOGIA JA AINEISTON KERÄÄMINEN

Tämä tutkimus toteutetaan laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä erilaisista lähteistä, joista haastatteluiden tekeminen ja niistä saatu aineisto on yksi perinteinen keruumenetelmä. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä muistakin lähteistä, esimerkiksi kyselyiden, observoinnin tai valmiiden dokumenttien kautta. Erilaiset dokumentit voidaan jakaa ryhmiin esimerkiksi niiden saatavuuden kautta, jolloin dokumentit voivat olla joko julkisia tai yksityisiä. Julkisiin dokumentteihin voidaan luokitella erilaiset tiedotusvälineiden julkaisemat julkaisut aina sanomalehdistä elokuviin ja radio-ohjelmiin. Laadulliseen tutkimukseen liittyy eritoten asioiden ja ilmiöiden havainnollistava näkökulma. Tutkittavan kohteen ei edes oleteta antavan yleistettävissä olevaa tulosta vaan fokus on enemmän asioiden kuvailemisessa. Kuvaileminen tapahtuu kuitenkin aina niin, että sitä peilataan ilmiötä koskevaan teoreettiseen kehukseen. Ilman tällaista kehystä aineiston liittäminen aiempaan tutkimustietoon ei ole mahdollista. Toisaalta taas laadullisen tutkimuksen ilmiöiden kuvailemiseen liittyy lisäksi aineiston tarkka valinta. Ei ole olemassa tarkkoja määritelmiä sille, minkä kokoinen aineisto on riittävä laadullisen tutkimuksen kohteeksi. Tutkimuksen validiteetin kannalta on oleellista, että tutkimuksen aineiston avulla on mahdollista osoittaa niiden sopivuus suhteessa tutkimuksen tarkoitukseen. Aineiston keräämiseen vaikuttaa myös se, onko tarkoituksena tutkia jotain tiettyä tapausta, jolloin on tarpeen ottaa tapaustutkimuksen keinot käytettäväksi. Tapaustutkimuksessa pyritään valitsemaan mahdollisimman hyvin ilmiötä edustava tapaus. (Eskola & Suoranta 1999; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadullinen tutkimus on mahdollista tehdä teoriaohjautuvasti tai aineistolähtöisesti. Eskola & Suoranta (1999) kuvailevat aineistolähtöistä tutkimustapaa sellaiseksi, jossa koko tutkimuksen viitekehys rakennetaan alusta saakka aineiston ympärille. Lisäksi määrälliseen tutkimustapaan poiketen laadullinen tutkimus on mahdollista tehdä ilman rajattuja hypoteeseja, joiden toimivuutta tai oikeellisuutta pyritään selvittämään tutkimuksen aineiston avulla. Eskola ja Suorannan mukaan on kuitenkin tärkeää ymmärtää sekä huomata, että tutkijalla on mahdollisesti omia ennakko-oletuksiaan asiasta ja nämä oletukset voivat vaikuttaa oleellisesti tutkimuksen analysointiin ja siitä tehtäviin päätelmiin. Siksi onkin hyvä pystyä huomaamaan, mitkä omat, toisinaan jopa piilevät oletukset ilmiöstä on pystytty

havaitsemaan ja niiden ymmärretään omalta osaltaan vaikuttavan aineiston käsittelyyn. (Eskola & Suoranta 1999.) Kuten aiemmasta ilmenee, laadullinen tutkimus antaa tutkijalle paljon mahdollisuuksia mutta sen lisäksi myös erilaisia haasteita. Tutkijan on pystyttävä osoittamaan tutkimuksessaan käytettyjen menetelmien käytettävyys sekä aineiston riittävyys mahdollisimman selkeästi. Tämä asia on otettava myös tässä tutkimuksessa huomioon.

Kuten aiemmin kerrottiin, tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita median julkaisuista. Tutkimuksen aineisto kerätään sanomalehdestä ja sanomalehden julkaisut on rajattu koskemaan ainoastaan uutisia. Tutkimus on tapaustutkimus, jonka kohteena on Sipilän hallitusohjelma ja siitä sanomalehdessä kirjoitettu uutisointi. Tutkimuksessa ei olet tarkoitus vertailla eri uutismedioiden välistä keskustelua. Tässä tutkimuksessa selvitetään, millainen kuva sanomalehden uutisoinnin kautta sote- ja maakuntauudistusta annetaan.

4.1 Tutkimuksen analysointi

Tässä tutkimuksessa on tärkeää pystyä selvittämään kerätystä aineistosta, millaisia asiantuntijoita uutisissa esiintyy sekä millaisia ovat asiantuntijoiden retoriset keinot. Tästä syystä aineiston analysoinnissa esiintyy sekä aineiston erittelyä sekä luokittelua. Aineiston käsittely lähtee liikkeelle huomattavasti mekaanisemmasta sisällön erittelystä, joka tyyliältään on hyvin lähellä määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Jotta tutkimuksen aineiston analysoiminen ei jäisi pintapuoliseksi, voi olla tarpeen tarkemmin tarkastella, minkä vuoksi aineistossa on näitä asioita, joita erittelyn kautta on löydetty (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tästä syystä myös tässä tutkimuksessa luokiteltuun aineistoon syvennytään tarkemmin sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysissä keskitytään erityisesti argumentointiin liittyviin keinoihin.

Aineiston analysointi tapahtuu argumentointianalyysinä, hyödyntäen retorisen analyysin mallia. Analyysissä selvitetään, millaisia argumentoinnin tapoja ja retorisia keinoja on käytetty sote-uudistuksesta keskustellessa. Tällä tavoin pyritään selvittämään, millainen kuva sote-uudistuksesta on välittynyt Aamulehden kirjoitusten kautta. Kun ymmärretään se, millä tavoin argumentointi rakentuu, on mahdollista hahmottaa viestijän väite ja ne erilaiset keinot, joilla argumentointia tuodaan esille. Tämän kautta aineiston analysoinnissa pystytään hahmottamaan, millaisia retorisia keinoja viestijä on käyttänyt viestinnässään ja väitteensä tukena.

Jotta voidaan hahmottaa, millaisia retorisia keinoja asiantuntijat ovat argumentoinnissaan käyttäneet, tulee analysoida heidän argumentointiaan kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi tutkimuksessa hyödynnetään argumentaatioanalyysiä. Argumentaatioanalyysin avulla tutkitaan niitä tapoja, joilla todistellaan väittämiä. Argumentaatioanalyysi on kiinnostunut erilaisista perustelun tavoista, joita esitetään omien tavoitteiden tukena. Argumentteja voimme huomata ympärillämme ja esimerkiksi mediassa joka puolella. Argumentteja teemme arkisissa tilanteissa sekä politiikan piirissä. Argumenteissa voidaan nähdä tiettyjä logiikoita. Pääsääntöisesti argumenteissa löytyy peruste tai perusteet sekä johtopäätökset näiden ilmaistujen perusteiden tueksi. Erilaiset ilmaukset erittelevät näitä perusteluja ja johtopäätöksiä toisistaan, jotka helpottavat yleisöä huomaamaan nämä erilaiset sävyt argumentoinnissa. Hyvässä argumentissa esimerkiksi sanat ”siis” ja ”koska” ilmaisevat, missä vaiheessa argumentti siirtyy johtopäätöksiin. Argumenttien voidaan olettaa sisältävän myös tietynlaisia logiikoita, jotta niitä voidaan pitää perusteltuina sekä relevantteina argumentteina. Argumentoijan täytyy uskoa omaan väitteeseensä, jotta se on asiallinen. Argumentit eivät sisällä uhkauksia ja argumentit ovat sellaisia, että ne oikeasti voidaan todistaa. Lisäksi argumenteissa otetaan huomioon kaikki todelliset asiat, jotka siihen vaikuttavat. (Haaparanta & Niiniluoto 2016, 56-58.) Argumentaatioanalyysi keskittyykin pelkkään asiasisältöön. Argumentointia tarkastellessa on mahdollista kuitenkin ottaa huomioon myös retoriikka ja sen erilaiset keinot, joita käsitellään myöhemmin.

Diskurssianalyysin avulla pyritään lopulta luomaan ymmärrystä siitä, millainen kuva Aamulehden uutisten kautta sote- ja maakuntauudistuksesta annetaan. Diskurssianalyysi ei ole tarkkaselitteinen ja se koostuu erilaisista teoreettisista olettamuksista. Jokinen, Juhila & Suoninen (2016) ovat jaotelleet näitä olettamuksia seuraaviin osiin. Yksi oletus on se, että sosiaalinen todellisuus rakentaa myös kielenkäyttöä. On oletettavaa, että on olemassa keskenään rinnakkaisia merkityssystemejä ja myös kontekstisidonnaisuuden merkityksellisyydestä voidaan löytää oletuksia. Diskursseja tarkasteltaessa tehdään oletuksia toimijoiden yhteydestä näihin merkityksiin sekä kielenkäytöstä ja sen seurauksista. Tutkija valitsee omassa tutkimuksessaan painotusarvon näille eri olettamuksille. Se, minkä painotuksen tutkija valitsee, riippuu paljon tutkimuskohteesta. Käytetty kieli on rakentamassa merkityksiä ympäristöstämme ja diskurssianalyysissä ollaan kiinnostuneita siitä, millä tavoin näitä merkityksiä luodaan. Se, missä tilanteessa tai ympäristössä argumentaatio tapahtuu, voi vaikuttaa oleellisesti siihen tulkintaan näiden eri diskurssien osalta. (em. 2016.)

Diskurssianalyysissä voidaan etsiä sitä, millaisia eroavaisuuksia aineistosta mahdollisesti löytyy. Tästä on tutkijan myös helppoa lähteä liikkeelle analyysia aloittaessaan. Näitä eroja ja merkityksiä ei esiinny selkeinä osioina esimerkiksi teksteissä, vaan ne täytyy osata poimia ja yhdistää. Jokisen ym. (2016) mukaan Ian Parker määrittelee diskurssien tunnistamiselle tietyt kriteerit. Nämä kriteerit ovat se, että diskurssin tulisi realisoitua tekstissä ja liittyvä objekteihin sekä sisältää toimijat. Diskursseilla tulisi olla yhtenäinen merkityssystemi sekä niiden pitäisi viitata muihin diskursseihin. Diskurssille on ominaista puhetapansa reflektointi ja historiallisuus. Vuoropuhelun argumentoinnissa käytetään myös erilaisia ”retorisiksi keinoiksi” kuvailtavia vaikuttamisen keinoja, joita nähdään esimerkiksi poliittisessa vuoropuhelussa eri osapuolten välillä. (Jokinen ym. 2016.) Tutkimuksen analyysi toteutetaan argumentaatioanalyysinä, jossa tarkastellaan retoristen keinojen käyttöä sekä sitä, mitä näillä keinoilla pyritään saavuttamaan. Toisaalta tutkimuksessa yhdistetään myös diskurssianalyysin keinoja, kun halutaan ymmärtää sitä, millainen kuva ilmiöstä luodaan.

4.2 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymyksiä on kaksi. Näiden kysymysten kautta halutaan selvittää, millainen kuva uutisten kautta sote- ja maakuntauudistuksesta välittyy Aamulehden uutisten kautta. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia asiantuntijuuden tasoja Aamulehden uutisissa esiintyy?
2. Millaisia retorisia keinoja Aamulehden uutisissa esiintyvät asiantuntijat ovat käyttäneet vaikuttamisensa välineenä?

Tämän tutkimuksen kohteena on Sipilän hallituksen hallitusohjelman sote- ja maakuntauudistukseen keskittyvä uutisointi. Uudistuksen avulla oli tarkoituksenaan muuttaa niin hallinnollisia rakenteita kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotantoa. Seuraavassa kappaleessa esitellään tarkemmin hallituksen tavoitteita. Sote- ja maakuntauudistus oli laajuudeltaan sellainen, joka oletettavasti olisi vaikuttanut jokaiseen kansalaiseen. Tapauksen merkittävyys tutkimuksen kohteeksi onkin perusteltu, kun halutaan tutkia poliittiseen päätöksentekoon liittyvää uutisointia. Tutkimuksen kautta pyritään antamaan uutta tietoa siitä, kuinka poliittisesta päätöksenteosta sekä hallinnollisesta uudistuksesta jaetaan tietoa yleisölle sanomalehdessä ilmestyvän uutisoinnin kautta.

4.3 Tapaus ”Ratkaisujen Suomi”

Tutkimus on rajattu koskemaan ainoastaan Aamulehden uutisointia sote- ja maakuntauudistuksesta. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita juuri pääministeri Sipilän hallitusohjelman aikaisesta uutisoinnista ja tästä syystä aineisto tullaan keräämään tältä ajanjaksolta. Sipilän hallitusohjelmassa ”Ratkaisujen Suomi” lähdettiin luomaan ratkaisuja haastavaan tilanteeseen, jossa etsittiin tapoja parantaa maan taloutta ja turvata tulevaisuutta. Sote-uudistuksella pyrittiin tekemään sellaisia ratkaisuja, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa haluttiin uudistaa samalla parantaen talouden kestävyttä. Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa esiteltiin ne kärkihankkeet, joihin hallitus keskittyi päätöksenteossään omalla kaudellaan. Uudistuksen myötä pyrittiin kustannusten pienentämisen lisäksi pienentämään terveyseroja. Tähän ratkaisuna tarjottiin palveluiden integraatiota, suurempia itsehallintoalueita sekä valinnanvapausmallia. (Hallitusohjelma 2015, 28.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen ei ilmiönä ollut täysin uusi edellä mainitulla hallituskaudella. Vastaavaa uudistusta on kehitetty ja pyritty saamaan eteenpäin jo aiempien hallitusten aikana. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ensimmäiset vaiheet voidaan nähdä jo vuodelta 2005, jolloin silloisen hallitusohjelman myötä käynnistettiin PARAS-hanke eli kunta- ja palvelurakennemuutos (Ranta, Laasonen, Manu, Leskelä, Rissanen, Uusikylä & Tala 2019, 8). Ranta ym. (2019, 8) kuvailevat myös Valli-Lintun (2017) mukaisesti, että kaikissa näissä uudistuksissa on löytynyt yhtäläisyyksiä. Yhtäläisyydet käyvät ilmi esimerkiksi siinä, että muutoksissa on nähty olennaisena tehdä rakenteellisia muutoksia. Lisäksi tavoitteiden samankaltaisuudet ovat näkyneet siinä, että aiemmatkin hallitusohjelmat ovat pyrkineet parantamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta samalla, kun on haluttu pienentää kustannuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja sen uutisointia olisi mahdollista tarkastella pitkällä aikavälillä, kuten aiemmasta käy ilmi. Tässä tutkimuksessa kuitenkin ilmiö rajataan koskemaan ainoastaan Sipilän hallitusohjelmaa, koska tarkoituksena on selvittää tiettyyn tapaukseen liittyvää uutisointia ja uutisoinnin erilaisia valintoja sanomalehdessä. Seuraavaksi esitellään lyhyesti mainitun hallitusohjelman tavoitetta sote- ja maakuntauudistuksesta, joiden kautta rajataan aineiston kerääminen koskemaan ainoastaan näitä tavoitteita käsitteleviä uutisia.

Taulukko 2. Sipilän hallitusohjelman sote- ja maakuntauudistus 2015-2019

<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja ja hallita kustannuksia. Tavoitteena on ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjujen saumaton kokonaisuus ja toimivimmat peruspalvelut. Lisäksi vahvistetaan järjestäjien kantokykyä. Tällä on merkittävä vaikutus julkisen talouden kestävyysvajeeseen.</p>	<p>Hallituksen julkaisusarja 13/2015, 86.</p>
<p>Tavoitteena on julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastaavan kokoaminen kuntaa suuremmille itsehallintoalueille (maakunnille). Uudistuksessa toteutetaan palvelujen horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio. Tavoitteena on näin ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjujen saumaton kokonaisuus. Uudistuksella kavennetaan väestön hyvinvointi- ja terveyseroja ja saadaan toiminnan kustannukset hallintaan.</p>	<p>Hallituksen julkaisusarja 13/2015, 86.</p>
<p>Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tavoitteena on terveyserojen kaventaminen ja kustannusten hallinta. Uudistus toteutetaan palveluiden täydellisellä horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla sekä vahvistamalla järjestäjien kantokykyä. Tällä on merkittävä vaikutus julkisen talouden kestävyysvajeeseen. Tavoitteena on ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjujen saumaton kokonaisuus.</p>	<p>Sipilän hallitusohjelma 2015, 28.</p>
<p>Hallitus sitoutuu koko 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavien säästöjen ja rakenteellisten uudistusten koskevien päätösten tekemiseen hallituskauden aikana. Hallitus toimeenpanee päätökset suunnitelman mukaisesti.</p>	<p>Sipilän hallitusohjelma 2015, 13.</p>
<p>Suomi on näivettymisen kierteessä - - . Sosiaaliturvaa ja työmarkkinoita ei ole kyetty uudistamaan, vaikka työntöön, yrittämisen ja elinkeinorakenteen muutokset olisivat sitä edellyttäneet.</p>	<p>Sipilän hallitusohjelma 2015, 8.</p>

Taulukossa 2 on esillä Sipilän hallitusohjelman tavoitteet sekä pääpainopisteet, jota sote- ja maakuntauudistuksen avulla haluttiin saavuttaa. Kuten taulukosta ilmenee, uudistuksen yksi selkeä tavoite oli pyrkimys pienentää valtion kustannuksia sosiaali- ja terveydenalalla. Hallitusohjelman toinen suuri pääteema oli terveyserojen pienennys. Tämäkin on ollut yksi keino, jonka avulla hallitus pyrki saamaan kustannuksia kuriin. Lisäksi hallitusohjelmassa yhtenä tavoitteena pyrittiin uudistamaan sitä, millä tavoin sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen tulevaisuudessa organisoidaan. Hallitus suunnitteli toteuttavansa mittavan

uudistuksen, jossa vastuun palveluiden tuottamiselle ei olisikaan kunnilla, vaan se ohjattaisiin suuremmille maakunnallisille itsehallintoalueille. Tälläkin uudistuksella oli pyrkimys sekä pienentää ihmisten terveyseroja että hallita sosiaali- ja terveyspalveluista koituvia kustannuksia julkisella sektorilla. (Sipilän hallitusohjelma 2015, 8, 13, 28; Hallituksen julkaisusarja 13/2015, 86.)

Sipilän hallitusohjelmasta voidaan erottaa kaksi pääteemaa, joiden ympärille sote- ja maakuntauudistus keskittyy. Tavoitteet näyttäytyvät toisiaan tukevin ja ne myös limittyvät osittain yhteen toistensa kanssa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus oli tavoite, jonka avulla mahdollisesti haluttiin saavuttaa kustannustehokkuutta sekä lisätä myös palveluiden saantia ja laatua, joka toimisi terveyserojen kaventamisen välineen. Näiden tavoitteiden avulla on ilmeisesti ollut tarkoitus saavuttaa parempi taloudellinen taso yhteiskunnassa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen maakuntien vastuulle sekä palveluiden integraatio vertikaalisesti ja horisontaalisesti on esitetty tukevin todisteina väitteiden paikkansa pitävyydelle.

Edellä esitetyn mukaisesti tässä tutkimuksessa keskitytään Sipilän hallitusohjelman osalta rajatusti uutisointiin koskien vain sote- ja maakuntauudistusta. Tutkimuksen aineiston aihepiiri rajataan kahteen osa-alueeseen, jotka molemmat ovat Sipilän hallitusohjelman perusteella olennaisia. Osa-alueet pitävät sisällään seuraavat tavoitteet: terveyserojen kavennus sekä kustannusten pienennys. Nämä kaksi tavoitetta saavutetaan hallitusohjelman mukaan alueellisten muutosten sekä järjestämisvastuun uudistuksena. Uudistus toteutetaan täysin uusien maakuntien muodostuksella. Tällä perusteella myös aineisto tullaan keräämään siten, että niissä käsitellään aihetta juuri näiden teemojen sisällä.

Tutkimuksen aineiston kerääminen tapahtuu Aamulehden uutisista Sipilän hallituskauden ajalta. Aamulehti on ollut kyseisenä aikana osa Alma Media -konsernia. Alma Media -konserni on yksi mediataloista, jonka liiketoiminnassa on mukana niin paikallisia kuin valtakunnallisiakin medioita. Alma Media kuvailee missioinaan olevan esimerkiksi yksilönvapaus, joka toteutuu muun muassa sananvapauden sekä luotettavan tiedonvälityksen puolesta. Lisäksi Alma Median eri mediat sitoutuvat läpinäkyvään journalismiin. Aamulehti on Suomen toiseksi suurin sanomalehti ja lukijoita lehdellä on viikkotasolla yli 300 000 (Alma Media 2020). Aamulehti tavoittaa toiminta-alueellaan monipuolisesti eri kohderyhmiä, joiden kiinnostuksen alueet voivat vaihdella toisiinsa nähden (Aamulehden

mainosmyynti, 2020). Keväällä 2020 Aamulehti on siirtynyt osaksi Sanoma Media Finlandia. (Sanoma Media Finland, 2020). Tämä on hyvä tuoda esille, sillä muutos on tapahtunut aineiston keräämisen jälkeen. Muutoksesta huolimatta, on Aamulehti oletettavasti yksi Suomen suurimmista uutismedioista, jonka vuoksi sen kirjoittamat uutiset mielenkiintoinen tutkimuksen kohde. Aamulehti tavoittaa suuren lukijamäärän ja tätä kautta sen on mahdollista välittää tietoa laajalti suurelle yleisölle.

Aineisto on kerätty Aamulehdessä julkaistuista uutisista ajalla 1.6.2015–1.6.2019, jolloin Sipilän hallitusohjelma oli käynnissä. Vaikka sote-uudistukset ovat olleet usean eri hallitusohjelman kärkihankkeita (Ranta ym. 2019), tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin juuri Sipilän hallituksen sote- ja maakuntauudistukseen liittyvän uutisointiin. Sipilän hallitusohjelma on tutkimuksen tekovaiheessa viimeisin päättynyt ohjelma, jonka uutisointia pystytään tarkastelemaan koko ajanjaksolta. Aamulehden arkistoon on päästy Media-arkiston kautta, josta koko aineisto on kerätty. Julkaisujen etsimisessä hakusanoina käytettiin sanoja ”sote-uudistus” sekä ”maakuntauudistus”. Hakusanojen valinnan avulla pyrittiin saamaan mahdollisimman perusteellisesti kaikki aihetta käsittelevät uutiset. Tällä tavoin löydettiin yhteensä 593 julkaisua, joista lopulta 78 julkaisua käsittelivät aihetta juuri aiemmin esitellyn rajauksen mukaisesti.

Kuten aiemmin esitettiin, tässä tutkimuksessa on keskitytty sote- ja maakuntauudistuksen osalta terveyserojen kaventamiseen ja kustannusten pienentämiseen, joihin päästää alueellisten muutosten ja järjestämisvastuun kautta. Uutisista selkeästi suurin osa käsitteli teemaa yleisesti sote- ja maakuntauudistukseen liittyen (yhteensä 46 kappaletta). Terveyserojen kaventamiseen keskittyviä uutisia näkyi niissä, joissa aihetta lähestyttiin palveluihin ja valinnan vapauteen liittyvissä teemoissa. Näitä teemoja käsitteleviä uutisia oli yhteensä 14 kappaletta. Osasta uutisia taas oli nähtävillä myös erityisesti kustannusten pienentämisen teema ja näitä uutisia oli löydettävissä yhteensä 5 kappaletta. On kuitenkin huomattava, että omalta osaltaan kaikki uutiset käsittelevät kustannusten pienentämistä, sillä hallituksen tarkoituksena uudistusten kautta on ollut saada kustannuksia pienennettyä ja menoja kavennettua.

5 TULOKSET

Tässä tutkimuksessa on kaksi erilaista tutkimuskysymystä, jotka yhdessä muodostavat tutkimuksen tarkoituksen. Tutkimuskysymykset asettavat analyysin kahteen eri tasoon ja näiden tasojen avulla pystytään luomaan kuvaa Aamulehden uutisten välittämästä kuvasta sekä niistä keinoista, joita lehden uutisissa esiintyy. Analyysi lähtee liikkeelle siitä, että selvitetään, millaisia asiantuntijoita Aamulehden uutisiin on valittu. Tämän jälkeen asiantuntijat sijoitetaan asiantuntijatasoille sekä tarkastellaan sitä, millä tavoin nämä eri tasot jakautuvat aineistossa. Asiantuntijatasojen ja niiden jakautumisen jälkeen jatketaan kohti retorisen analyysin osiota. Retorisessa analyysissä selvitetään, millaisia retorisia keinoja asiantuntijat ovat käyttäneet eri tasoilla.

5.1 Aamulehden uutisissa esiintyvien asiantuntijoiden jakautuminen eri tasoihin

Ensimmäisessä vaiheessa erilaisten asiantuntijoiden hahmottamiseksi on aineiston kaikista uutisista ensin etsitty tarkasti eri argumentoijat sekä laskettu heidän lukumääränsä. Tässä vaiheessa on pyritty erottelemaan journalistin ääni sekä itse uutisessa esiintyvän asiantuntijan puhe, jotta pystytään varmistamaan keskittyminen ainoastaan uutisiin esille nostettuihin asiantuntijoihin ja heidän omaan viestintäänsä. Asiantuntijat on luokiteltu Collins & Evansin mallista johdettuun jaotteluun, jossa eri taustan asiantuntijat ovat asettuneet eri tasoihin. Taulukkoon 3 on kirjattu asiantuntijoiden lukumäärät sekä heidän taustansa, jonka perusteella heidät tässä tutkimuksessa asetetaan tiettyyn asiantuntijatasoon. Tässä aineiston analyysi tapahtuu selkeästi sisällön erittelyn kautta eikä tässä vaiheessa oteta tarkemmin selkoa itse aineiston sisällön analyysistä.

Taulukko 3. Eri asiantuntijoiden lukumäärät

Ministeri	13
Virkamies	18
Kansanedustaja	10
Tutkija	9
Laitos (tutkimuksia tuottava)	4
Liitto / järjestö	10
Organisaation edustaja	11
Kansalainen	3

Kuten taulukosta 3 on nähtävissä, aineiston uutisissa esiintyy eniten kansanedustajia, ministereitä ja eri alojen virkamiehiä. Vesan (2016) mukaan virkamiehillä on suuri rooli poliittisten päätösten edustajana mediassa. Aamulehden uutisissa virkamiehillä on merkittävä asiantuntijoiden rooli keskusteltaessa sote- ja maakuntauudistuksesta. Vesan tutkimukseen verrattuna Aamulehden uutisissa esiintyi kuitenkin paljon myös ministereitä, jotka ovat olleet mukana hallituksen suunnitelmissa sekä päätöksenteossa liittyen sote- ja maakuntauudistukseen pääministeri Sipilän hallituskaudella. Tällöin asiantuntijat tuovat uutisiin myös poliittisen ulottuvuuden, eivätkä esiinny pelkästään neutraalista näkökulmasta.

Aineiston perusteella Aamulehden uutisten asiantuntijoina on esiintynyt myös eri virastoja sekä heidän edustajiaan, kun on uutisoitu sote- ja maakuntauudistuksesta. Virastojen lisäksi aine uutisissa on tuotu esille eri liittojen ja järjestöjen edustajia asiantuntijoiden roolissa. Lisäksi Aamulehden uutisissa on esiintynyt eri alojen tutkijoita sekä tutkimuslaitoksia, esimerkiksi Terveys- ja hyvinvoinninlaitos (THL). Uutisiin on nostettu esille lisäksi muutamia kansalaisia. Kansalaiset tuovat näkökulmaan erityisesti kokemusasiantuntijuuden puolen.

Collins & Evansin mallia mukailien ensimmäinen asiantuntijataso on ei-asiantuntija. Ei-asiantuntijana nähdään esimerkiksi sellaiset henkilöt, joiden toimenkuvaan kuuluu hyvin suorittavan työn tekemistä, jolloin työ ei vaadi suurta asiantuntemusta (Collins & Evans 2002, 54). Ei-asiantuntija antaa mahdollisuuden ymmärtää myös asiantuntijuuden toisella

tavalla. Asiantuntijuus voidaan katsoa tulevan myös omien kokemusten kautta, jolloin se ei aseta asiantuntijuuden määritelmälle suuria vaatimuksia. Määritelmä antaa mahdollisuuden nähdä siis myös kenet tahansa asiantuntijana omien henkilökohtaisten kokemustensa kautta. Mikäli Collins & Evansin mallin ensimmäistä tasoa tulkitaan yllä olevan mukaisesti, voidaan Aamulehden uutisiin valittujen yksityishenkilöiden katsoa kuuluvan ei-asiantuntijatasoon, sillä heillä on mahdollisuus kertoa omista kokemuksistaan liittyen sote- ja maakuntauudistukseen. Aamulehden uutisissa kuitenkin tämän asiantuntijatason osuus on hyvin pieni.

Vuorovaikutteinen asiantuntija on toinen taso Collins & Evansin mallissa. Vuorovaikutteinen asiantuntija yhdistää sekä kokemuksen kenttätyöstä että osallisuuden tieteelliseen keskusteluun (Collins & Evans 2002, 54). Vuorovaikutteisyyden voi ymmärtää olevan näiden kahden eri osa-alueen yhdistämistä sekä toisaalta myös näiden eri asioiden välillä tapahtuvaa dialogia. Vuorovaikutteisella asiantuntijalla on mahdollisuus käyttää asiantuntijuuttaan hyödyksi sekä vaikuttaa asioihin, sillä hän osaa yhdistää myös tieteellistä tietoa päätöksentekonsa tueksi. Mikäli vuorovaikutteinen asiantuntijuus ymmärretään yllä olevalla tavalla, ei määritelmä anna tarkkaa kuvausta siitä, ketkä asettuvat juuri tähän määritelmään. Vuorovaikutteinen asiantuntija voi olla ammatillinen asiantuntija, esimerkiksi lääkäri, tai virkamies valtion tai kunnan tasolla. Tässä tutkimuksessa vuorovaikutteinen asiantuntija ymmärretäänkin juuri niin, että asiantuntijuus tulee erityisesti oman ammatillisen asiantuntijuuden kautta. Aamulehden uutisissa vuorovaikutteisia asiantuntijoita esiintyy suhteellisen runsaasti. Suuri osa vuorovaikutteisista asiantuntijoista Aamulehden uutisissa ovat eri ministereitä. Ministereiden lisäksi vuorovaikutteisen asiantuntijuuden tasoon luokiteltavia asiantuntijoita oli eri alojen virkamiehissä sekä kansanedustajissa. Vuorovaikutteisiin asiantuntijoihin on luokiteltu lisäksi erilaisten liittojen edustajat sekä muiden yksityisen sektorin organisaatioiden edustajat. Tämän tason asiantuntijoita aineistosta löytyi yhteensä 53 kappaletta.

Collins & Evans kolmas asiantuntijuuden taso on edistävät asiantuntijat. Tällä tasolla asiantuntijuuden voidaan ymmärtää kertyneen tieteen ja tutkimuksen osallistumisen kautta. Asiantuntijan tieto mahdollisesti siis kerääntyy erityisesti tieteen kautta ja hän osallistuu myös itse tieteen tekemiseen. Jos tämä taso ajatellaan tällä tavoin, on asiantuntijoiden jaottelu tähän kategoriaan suhteellisen selkeää. Tällöin edistäviä asiantuntijoita on esimerkiksi tutkijat yksilötasolla sekä organisaatiotasolla. Aamulehti on valinnut myös tämän tason

asiantuntijoita uutisiin. Painotus on kuitenkin ollut huomattavasti vähäisempi verrattuna vuorovaikutteisiin asiantuntijoihin. Koko aineistosta oli löydettävissä 10 asiantuntijaa, jotka pystytään asettamaan tähän määritelmään. Suurin osa näistä on eri yliopistojen tutkijoita, mutta mukana on myös tutkimuslaitoksia.

5.2 Asiantuntijavalinnat Aamulehden uutisissa

Kuten aiemmin on mainittu, tutkimuksessa käytettiin osana analyysiä sekä viitekehystä asiantuntijoiden jaotteluun Collins & Evansin (2002) luomaa mallia asiantuntijoista. Nämä eri asiantuntijatasot olivat ei-asiantuntija, vuorovaikutteinen asiantuntija sekä edistävä asiantuntija. Tällä tavoin pyrittiin saamaan mahdollisimman kuvaavasti selville se, millaisia erilaisia näkökulmia uutisissa on näkyvillä. Ennen retorisen keinojen selvittämistä luokiteltiin sitä, millaisia väitteitä eri asiantuntijatasoissa käytettiin. Tämän jälkeen analyysin toisessa vaiheessa keskityttiin siihen, millä tavoin eri asiantuntijatasoissa oli etsitty tukea omille argumenteille. Argumentaatioanalyysin kautta tarkasteltiin erilaisia retoriikan keinoja, joita pystyttiin löytämään asiantuntijoiden viestinnästä. Nämä keinot jaoteltiin Aristoteleen jaottelun mukaisesti eetos-, paatos- ja logos-keinoihin.

Analyysi aloitettiin sisällön erittelyn avulla, joka Tuomi & Sarajärven (2018) mukaan on oleellinen osa sisällönanalyysiä. Sisällön erittelyssä selvitettiin, millaisia asiantuntijoita aineistosta pystyttiin löytämään. Tämä vaihe oli oleellinen, sillä oli tärkeää pystyä erottamaan se, milloin argumentoijana toimii uutisen kirjoittaja ja milloin taas uutisessa esiintyvä asiantuntija argumentoi. Lisäksi oli tärkeää selvittää tarkasti se, kuinka paljon erilaisia asiantuntijoita uutisissa oli esillä. Erottelun jälkeen uutisten asiantuntijat luokiteltiin kolmeen eri kategoriaan sen mukaan, asettuivatko he mihin asiantuntijatasoon Collins & Evansin mallin mukaisesti jaoteltuina.

Taulukko 4. Asiantuntijoiden jakaantuminen eri asiantuntijatasoihin

Ministeri	13 kpl	Vuorovaikutteinen asiantuntija
Virkamies	18 kpl	Vuorovaikutteinen asiantuntija
Kansanedustaja	10 kpl	Vuorovaikutteinen asiantuntija
Tutkija	9 kpl	Edistävä asiantuntija
Laitos (tutkimuksia tuottava)	4 kpl	Edistävä asiantuntija
Liitto / järjestö	10 kpl	Vuorovaikutteinen asiantuntija
Organisaation edustaja	11 kpl	Vuorovaikutteinen asiantuntija
Kansalainen	4 kpl	Ei-asiantuntija

Tutkimuksessa ilmenee, että Aamulehden uutisissa on esiintynyt kaikkia eri asiantuntijuuden tasoja, kun on uutisoitu sote- ja maakuntauudistuksesta Sipilän hallituskauden aikana. Taulukossa 4 on esillä tarkemmin se, mitä asiantuntijoita uutisissa on esiintynyt sekä se, mihin asiantuntijatasoihin he asettuvat tämän tutkimuksen teoreettisen viitekehykseen peilattaessa. Tasojen esiintyvyyden lukumäärässä oli kuitenkin hiukan eroavaisuutta toisiinsa verrattuna. Kuten taulukosta 4 voi huomata, Aamulehden uutisissa on ollut eniten edustettuna vuorovaikutteiset asiantuntijat sekä edistävät asiantuntijat. Taulukosta 4 huomataan, että ei-asiantuntijoita esiintyi vähiten aineistossa. Aamulehden uutisissa sote- ja maakuntauudistuksesta kertoessa esiintyi ei-asiantuntijatasoisia asiantuntijoita ainoastaan 4 kappaletta. Tämä on 5,06 % kaikista uutisissa esiintyvien asiantuntijoiden kokonaismäärästä. Jos pohditaan sitä, mistä näkökulmasta ei-asiantuntijat olivat viestimässä ilmiöstä, pystytään argumenttoijien välillä huomaamaan yhteneväisyyksiä tästä näkökulmasta. Ei-asiantuntijat kuvailivat pääasiassa oman asemansa kautta saatuja kokemuksiaan ja tunteitaan sote- ja maakuntauudistuksesta. Tällä tavoin uutisiin on tuotu esille kansalaisten näkökulmaa sekä suhtautumista uudistuksiin.

Toiseksi eniten Aamulehden uutisissa esiintyi edistäviä asiantuntijoita, sillä tämän tason asiantuntijoita oli löydettävissä yhteensä kolmetoista kappaletta. Tämä on 16,46 % kaikista asiantuntijoista, joita Aamulehden uutisoinnissa esiintyy. Edistäviin asiantuntijoihin luokiteltiin kaikki ne argumenttoijat, jotka oletettavasti osallistuvat tieteellisen tutkimuksen tuottamiseen. Asiantuntijat tässä tasossa olivat esimerkiksi eri yliopistojen tutkijoita niin

kotimaisista kuin kansainvälisistäkin organisaatioista. Lisäksi edistäviin asiantuntijoihin luokiteltiin erilaiset tutkimuslaitokset, jotka osallistuvat tai tuottavat itsenäisesti tieteellistä tutkimusta ja tietoa. Edistävät asiantuntijat olivat esittämässä uutisissa erilaisia näkökulmia siitä, millä tavoin sote- ja maakuntauudistus mahdollisesti vaikuttaa erilaisiin asioihin. Tässä tasossa asiantuntijat osallistuivat mukaan keskusteluihin sote- ja maakuntauudistuksesta tuomalla esimerkiksi tietoa siitä, millaisia kokemuksia vastaavista sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä uudistuksista on ollut muissa maissa tai millaista tietoa tutkimukset ovat tuoneet. Edistyneiden asiantuntijoiden esiintyminen uutisissa on ymmärrettävää, jos asiaa tarkastellaan realistisesta näkökulmasta, sillä realistinen näkökulma näkee asiantuntijuuden juuri kompetenssien kautta (Kotzee & Smith, 2019, 100). Jos siis uutisiin mahdollisesti halutaan tuoda esille tieteellistä tietoa omaavien henkilöiden näkökulmaa, edistävien asiantuntijoiden esiintyminen uutisissa tukee tätä tavoitetta.

Aamulehden uutisissa oli selkeästi eniten esillä toisen asiantuntijatason argumentoijia, sillä suurin osa asiantuntijoista voidaankin luokitella kuuluvan vuorovaikutteiseen asiantuntijatasoon. Vuorovaikutteisia asiantuntijoita oli yhteensä 62, jolloin vuorovaikutteisia asiantuntijoita oli 78,48% kokonaislukumäärästä. Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden tasoon oli luokiteltu kaikki ne asiantuntijat, jotka omassa roolissaan pystyvät osallistumaan niin tieteellisen keskusteluun kuin myös yhdistää ensimmäisen tason ei-asiantuntijoiden näkökulman keskusteluun mukaan. Aineiston asiantuntijoista tähän kategoriaan on luokiteltu eri ministerit, virkamiehet, kansanedustajat sekä erilaisten liittojen ja järjestöjen edustajat. Tähän kategoriaan luokiteltiin myös ne organisaatiot, joiden ensisijaisena tehtävänä ei ole toimia tutkimusta tai tiedettä edistävänä organisaationa.

Uutisissa erilaisten näkökulmien tuominen ei ole tasapainossa, jos karkeasti tarkasteltaisiin asiaa ainoastaan asiantuntijatasojen osalta, sillä vuorovaikutteisen asiantuntijatasoon asiantuntijoiden esiintyvyys on selkeästi muita korkeampaa. Kun lähdetään tarkastelemaan tarkemmin vuorovaikutteisen asiantuntijuuden tasoa, voidaan huomata se, että tässä tasossa suurin esiintyvyys on kansanedustajilla, ministereillä sekä virkamiehillä. Aiemmin mainittuja esiintyy yhteensä 41 kaikista vuorovaikutteisista asiantuntijoista, joka on 66,13 % koko asiantuntijuuden tasosta. Tämä saattaa johtua siitä, että uutisten yhtenä tärkeänä tehtävänä on jakaa tietoa yleisölle poliittisesta päätöksenteosta, joka voi koskettaa kansalaisia (kts. esim. Väliverronen & Kunelius 2016, 225).

Aineistosta oli huomattavissa se, että uutisiin oli nostettu esimerkiksi esille erilaisia poliittisia keskusteluja, joita oli käyty muun muassa eduskunnan kyselytuntien aikana. Virkamiesten esiintyminen uutisissa on muutenkin odotettavaa ja se vastaa Vesan (2016, 45-46) tutkimusta, jossa huomattiin, että erityisesti virkamiehet ovat mediassa jakamassa tietoa poliittisesta päätöksenteosta. Vastaavasti Vesan tutkimukseen verraten Aamulehden uutisissa osa virkamiehistä olivat perustelemassa niitä päätöksiä, joita sote- ja maakuntauudistukseen liittyi tai jotka olivat vasta suunnitteilla. Vuorovaikutteisen asiantuntijuuden -tasossa eri organisaatioiden ja liittojen edustajat olivat vähemmässä määrin edustettuina uutisissa. Organisaatioita ja liittoja tai niiden edustajia oli yhteensä 21 kappaletta, joka on 33,87 % kaikista vuorovaikutteisista asiantuntijoista. Aineistosta oli huomattavissa, että organisaatioiden ja liittojen osalta uutisissa kuvailtiin pääasiassa sitä, millä tavoin uudistukset tulevat vaikuttamaan näiden organisaatioiden edustamiin tahoihin. Lisäksi osa organisaatioista ja liitoista tai heidän edustajistaan toivat esille tärkeitä huomioon otettavia asioita sote- ja maakuntauudistuksen suunnittelussa ja tulevaisuuden implementoinnissa. Valinnat siitä, millaisia asioita lehteen on nostettu esille, saattaa kuvailla lehden toimituksen ajatuksia lehden oletetusta kohdeyleisöstä (López 2015, 293). Aamulehden ollessa yksi uutislehdistä, tuo se esille tärkeitä ajankohtaisia aiheita. Tästä näkökulmasta ajateltuna vaikuttaa perustellulta, kun esille on nostettu eniten päätöksentekijöiden tai jollain tavalla uudistuksiin mukana olevien näkökulmia.

Aamulehden uutisissa erilaisten asiantuntijoiden esiintyminen on suhteellisen runsasta. Aineiston uutisissa esiintyy jokaista asiantuntijatasoa, vaikka niiden esiintyvyydessä onkin nähtävissä eroavaisuutta. Tämän voi kuitenkin nähdä vastaavan Holmbergin (2004) tutkimusta sen suhteen, että uutisissa pyritään antamaan mahdollisimman monipuolinen kuva eri ilmiöistä. Ensimmäisen asiantuntijatason ei-asiantuntijoita esiintyi sellaisissa uutisissa, joissa on tuotu esille henkilökohtaisia kokemuksia ja tunteita liittyen kehitteillä oleviin uudistuksiin. Vuorovaikutteisia asiantuntijoita taas esiintyi paljon niissä uutisissa, joissa kerrottiin erilaisia poliittisia tai hallinnollisia päätöksentekoa liittyen sote- ja maakuntauudistukseen, joka kuvastaa Vesan (2016) tutkimuksen tuloksia siitä, että esimerkiksi virkamiehet edustavat poliittisen päätöksenteon esille tuontia mediassa. Lisäksi on huomioitavaa se, että uutisia oli kirjoitettu suhteellisen paljon esimerkiksi eduskunnan täysistunnoista, joissa eri kansanedustajat ja ministerit osallistuivat eri näkökulmista keskusteluun sote- ja maakuntauudistuksesta. Vuorovaikutteisia asiantuntijoita oli lisäksi eri

organisaatioiden edustajina, ja heidän näkökulmansa keskusteluun kävi erityisesti oman organisaation näkökulmasta.

5.3 Aamulehden uutisissa esitetyt väitteet

Toulminin mukaan väite on argumentoinnin lopputulema (Toulmin 2003, 92). Argumentaatioanalyysissä onkin keskeistä etsiä ne pääväitteet, jotka ohjaavat argumentoinnin muita osioita. Jos tarkastellaan väitteiden tunnistamista lehdistä, ei väitteen hahmottaminen ole kuitenkaan suoraviivaista. Väite voi esiintyä niin sanotusti piilossa, eikä sitä sanota lainkaan suoraan. Piilossakin oleva väite kuitenkin on mahdollista selvittää esimerkiksi tarkastelemalla argumentoinnin oletettuja tavoitteita. (Kaakkuri-Knuutila & Halonen 1998, 60, 72). Aineistossa löytyvät erilaiset retoriset keinot sekä eri asiantuntijoiden argumentoinneista löydetyt väitteet ovat yhdessä luomassa kuvaa ilmiöstä, josta tietoisesti tai ei tietoisesti nämä eri asiantuntijat ovat keskustelemassa. Tässä tutkimuksessa pääväitteet on kerätty eri asiantuntijatasojen osalta yhteen. On tärkeää huomata, että väitteet, jotka eri tasoista tuodaan esille, eivät esiinny juuri samoilla sanoilla uutisissa. Pääväitteet ovat oletettuja väitteitä, jotka on hahmotettu argumentin oletettujen tavoitteiden kautta.

Kun tarkastellaan, millaisia väitteitä ei-asiantuntijat esittävät sekä tukevat niitä erilaisia retorisilla keinoillaan, on huomattavissa kaksi erilaista väitettä. Nämä väitteet tulevat esille erilaisten merkitysten kautta. Molemmissa väitteissä tuodaan esille vahvasti yksilöön liittyviä vaikutuksia, joita uudistus aiheuttaa. Ensimmäinen väite on selkeästi sote- ja maakuntauudistusta tukeva. Väitteen kautta ilmaistaan, kuinka uudistus tuo parannuksia yksilön saamiin palveluihin. Argumenteissa kerrotaan esimerkiksi, että uudistuksessa kaavailtu henkilökohtainen budjetti parantaisi vanhuksen palveluiden valikoimaa.

Toinen väite, joita ei-asiantuntijoiden esittämänä on havaittavissa, esittää taas vastakkaista näkökulmaa aiemmalle. Tässä ei-asiantuntijat esittävät, että uudistuksen myötä yksilö tulee saamaan huonompaa palvelua. Palvelun tason lisäksi uudistus tuo mukanaan vaikeuksia myös saatavuuteen, erityisesti kaupunkikeskusten ulkopuolella asuville.

Taulukko 5. Ei-asiantuntijoiden esittämät väitteet

Väite 1: Uudistus tuo parannuksia yksilön palveluihin.
Väite 2: Uudistuksen myötä palveluiden saatavuus heikkenee.

Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden osalta pystyttiin tunnistamaan neljä erilaista väitettä (taulukko 5). Väitteiden suurempi määrä verrattuna ei-asiantuntijoihin on ymmärrettävä, sillä vuorovaikutteisia asiantuntijoitakin esiintyi uutisissa määrällisesti paljon enemmän. Verrattuna ei-asiantuntijoihin, vuorovaikutteisten asiantuntijoiden väitteet keskittyvät enemmän päätöksiin liittyviin laajempiin seurauksiin tai yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Ensimmäinen väite keskittyy siihen, että tehdyt suunnitelmat eivät anna tuleville maakunnille tarpeeksi päätösvaltaa, joilla johtaa maakuntaa. Toinen väite, joita vuorovaikutteiset asiantuntijat esittävät, liittyy uudistuksiin liittyviin riskeihin. Kolmas väite kuvailee jälleen sote- ja maakuntauudistusta eri näkökulmasta. Tässä väitteessä otetaan kantaa siihen, että päätöksiä ei ole tehty ilman harkintaa tai ohjausta, jolloin ne ovat perusteltuja.

Taulukko 6. Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden esittämät väitteet

Väite 3: Maakunnille ei jää tilaa vaikuttaa.
Väite 4: Uudistukseen liittyy riskejä.
Väite 5: Päätökset ovat perusteltuja.

Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden osalta keskustelu keskittyy väitteiden perusteella kahteen erilaiseen näkökulmaan, vaikka väitteet katsovatkin näitä eri puolilta (taulukko 6). Toiset näkevät uudistuksiin liittyvien suunnitelmien tarvitsevan vielä hiomista tai muutoksia. Toinen näkökulma taas tuo esille sen, että tehdyt päätökset ovat perusteluja jo tässä vaiheessa eikä niissä nähdä muutoksen tarvetta.

Edistävien asiantuntijoiden osalta väitteiden määrä on ei-asiantuntijoiden tapaan määrällisesti pienempi, jota mahdollisesti selittää edistävien asiantuntijoiden pienempi määrä aineistossa. Edistävien asiantuntijoiden väitteet tuovat asiaa esille talouden kahdesta näkökulmasta: uudistuksen vaikutuksesta talouden säästöihin (taulukko 7). Toinen talouteen viittaavista väitteistä keskittyy siihen, että uudistus tuo säästöjä yhteiskunnalle. Toinen väite tuo esille sitä, että halutut säästötavoitteet on haastava saavuttaa. Talouteen liittyen väitteiden lisäksi

edistävien asiantuntijoiden argumentoinneissa tuodaan esille epäily siitä, että uudistus vaikuttaa epäpätevältä.

Taulukko 7. Edistävien asiantuntijoiden esittämät väitteet

Väite 6: Uudistus tuo säästöjä ja tehokkuutta.
Väite 7: Haluttujen säästötavoitteiden saavuttaminen on vaikeaa.
Väite 8: Uudistus ei ole vahvalla pohjalla.

Yhteensä aineistossa oli tunnistettavissa kahdeksan erilaista väitettä. Nämä kahdeksan väitettä kuvaavat niitä teemoja, joita asiantuntijat ovat esittäneet ja joiden kautta asiantuntijat ovat osallistuneet uutisten kontekstissa keskusteluun. Asiantuntijat ovat käyttäneet väitteidensä tukena erilaisia perusteluja sekä retorisia keinoja, joiden avulla väitteet tulevat ilmi hyvin erilaisin tavoin.

5.4 Retoriset keinot eri asiantuntijatasoissa

Retoriset keinot toimivat vuorovaikutuksessamme erilaisina vaikuttamisen tapoina, joiden avulla pyritään vaikuttamaan vuorovaikutuksen kohteena olevaan yleisöön. Retoriikan avulla omaa viestintää pystytään elävöittämään tai sen kautta voidaan herättää yleisössä erilaisia tunnetiloja. Näiden kautta pystytään mahdollisesti johdattelemaan yleisöä kohti oman väitteen suuntaa. (kts. esim. Kaakkuri-Knuutila 2015; Gross 2000, 32-36.) Tutkimuksen tarkoituksena onkin selvittää, millaisia retorisia keinoja uutisissa esiintyvät asiantuntijat ovat käyttäneet Aamulehden uutisissa. Tämä vaihe jaetaan omiin osioihinsa jokaisen asiantuntijatason osalta. Kaikkien tasojen kohdalta selvitetään ensin, millaisia eri eetoksen, päätöksen ja logoksen keinoja on löydettävissä sekä millä tavoin näitä keinoja on käytetty vaikuttamisen keinoina. Lisäksi analysoidaan lyhyesti sitä, millä tavalla nämä käytetyt retoriset keinot saattavat vaikuttaa yleisöön. Analyysin toinen vaihe voidaan ymmärtää taas lähempänä sisällön analyysiä verrattuna aiempaan vaiheeseen, kun selvitettiin, millaisia asiantuntijoita uutisissa esiintyi. Retorisessa analyysissä pureudutaan enemmän siihen, mitä aineistoon sisältyy. Tämä tapahtuu sen kautta, kun pyritään ymmärtämään se, mitä argumentoinnilla halutaan saavuttaa (kts. esim. Tuomi & Sarajärvi 2018).

Retoristen keinojen analysointi tapahtuu kahdessa tasossa. Ylätasona käytetään aiemmin käsiteltyä Aristoteleen klassista retoristen keinojen jakoa, jossa keinot jaetaan eetokseen, paatokseen ja logokseen. Eetoksen kautta pyritään lisäämään omaa uskottavuutta, jonka avulla tahdotaan vakuuttaa yleisö. Paatos-keinoilla taas koitetaan vaikuttaa yleisön kokemuksiin tunnetiloihin, sillä tunteet vaikuttavat myös yleisön vakuuttamiseen. Logos-keinot taas ovat ne asiasisällölliset, erilaiset tietoa jakavat keinot, joilla halutaan vakuuttaa väitteen paikkansapitävyyttä. Aristoteleen mukaan nämä kaikki kolme eri retoriikan osa-aluetta yhdessä muodostavat argumentoijalle parhaan mahdollisen pohjan vaikuttaa yleisöön. (kts. esim. Paso 2014, 239.) Tutkimuksessa paatokseen määriteltävät keinot nähdään erilaisina tunteisiin vetoavina tyyleinä. Esimerkiksi metaforat sekä muut värikkäät ilmaisut jaotellaan paatos-keinojen kategoriaan. Paatos-keinoina nähdään myös sellaiset ilmaisut, joissa perustellaan asioita omakohtaisten tunteiden tai kokemusten kautta. Eetos-keinoja taas ovat sellaiset ilmaisut ja tavat, joilla pyritään tuomaan esille omaa uskottavuutta tai pätevyyttä, joiden avulla omaa väitettä perustellaan. Eetos-keinoina nähdään myös esimerkiksi takauksen käyttäminen sekä korkeampaan auktoriteettiin viittaaminen. Logos-keinot taas ovat niitä, joissa pyritään viittaamaan faktoihin. Faktoina voidaan käyttää tutkittua tietoa, esitetään esimerkiksi kustannushintoja tai perustellaan muilla faktapohjaisilla keinoilla.

Tässä tutkimuksessa kuitenkin eetos-, paatos- ja logos-keinot irrotetaan toisistaan tarkoituksenmukaisesti. Tällä tavoin halutaan tarkemmin pureutua siihen, millä tavoin Aamulehden uutisiin nostettujen eri asiantuntijoiden argumentointi on rakennettu ja millaisiin retorisiin keinoihin eri asiantuntijoiden viestinnässä sekä yleisöön vaikuttamisessa on nojaututtu. Oletuksena on, että eri tasojen asiantuntijoiden välillä esiintyy eroa vaikuttamiseen käytettyjen keinojen välillä.

5.4.1 Ei-asiantuntijoiden retoriset keinot

Luvussa 5.1 tuotiin esille, että aineistoissa ei-asiantuntijoiden esiintyminen oli vähäistä, sillä tämän tason asiantuntijoita oli löydettävissä neljä kappaletta. Ei-asiantuntijoita esiintyi uutisissa siitä näkökulmasta, että he kertoivat omista kokemuksistaan sekä tunteistaan koskien sote- ja maakuntauudistukseen liittyvää ilmiötä. Tämä on otettava huomioon siinä, että ymmärrettävästi retoristen keinojen käyttäminen tämän tason asiantuntijoiden osalta ei vaihtelee kovinkaan paljon. Pääosin ei-asiantuntijat käyttivätkin aineiston uutisissa retorisia keinoja eri paatoksen muotoja.

”Henkilökohtainen budjetti, jonka sote-uudistus on tuomassa vanhuksille, kuulostaa -- erittäin hyvältä. Maakunta mitoittaisi budjetin yksilöllisesti palveluntarpeen mukaan, ja vanhus voisi sen rajoissa itse päättää palvelujen hankintansa.” Aamulehti 3.1.2017

Uutiset käsittelivät sote- ja maakuntauudistusta eri näkökulmista niissä kirjoituksissa, joissa ei-asiantuntijoita oli nostettu esille. Esimerkiksi lainauksessa valinnanvapaudesta uutisoidessa tuotiin myös ei-asiantuntijan omaa henkilökohtaista kokemusta siitä, millaisia ajatuksia tuleva uudistus toi hänelle. Palvelutarpeiden budjetointi yksilöllisesti vaikutti ei-asiantuntijan mielestä ”erittäin hyvältä” sillä ”*kaupungissa on paljon valinnanvaraa*”. Tällaisten päätöskeinojen avulla kuvaillaan omia ajatuksia sekä tätä kautta väitettään käyttämällä ilmauksia, jotka kuvailevat ilmiötä hyvin positiiviseen sävyyn nostattavilla ilmauksilla (Micheli 2008, 13).

”Jäitä hattuun, sanoo kajaanilainen eläkeläinen -- sote-uudistusta valmisteleville poliitikoille. – Ei pidä tehdä tyhmiä päätöksiä eikä päätöksiä liian nopeasti. -- Häntä huolestaa sosiaali- ja terveystalouden yhtiöittäminen. Pyrkimys valinnanvapauteen ei häntä innosta.” Aamulehti 31.3.2017

”– Tuntui, että painostettiin allekirjoittamaan. Ajattelin pääseväni vähemmällä, kun allekirjoitan. -- vastustaa Pirkanmaan liittymistä, sillä hän koki, että Taysissa potilasta vain palloteltiin lääkäriltä toiselle eikä kenelläkään ollut aikaa kuunnella. – Tunsin itseni numeroiduksi lihapalaksi. Jyväskylässä minua hoitivat viiden vuoden ajan sama lääkäri ja hoitaja. Siellä potilas otettiin paremmin huomioon.” Aamulehti 23.12.2016

”– Rajaseudulla kaikki ei toimi, sillä Tampereelta on pitkä matka. Ambulanssia on joutunut odottamaan yli 45 minuuttia, ja poliisiakaan ei ole juuri näkynyt.” Aamulehti 23.12.2016

Uutisiin oli tuotu myös vastakkaista mielipidettä valinnanvapauden suhteen 31.3.2017 ilmestyneessä julkaisussa. Tässä uutisessa ei-asiantuntija käyttää selkeämmin päätöskeinoina erilaisia tunteita herättäviä sanavalintoja. ”*Ei pidä tehdä tyhmiä päätöksiä eikä päätöksiä liian nopeasti*” ja ”*huolestuttaa, että perusterveydenhuolto ryöstäytyy muualle*”.

Valinnanvapauden lisäksi aineistossa ei-asiantuntijatason henkilöitä oli esillä sote-uudistukseen liittyvässä kuntien liittämistä eri maakuntiin käsittelevissä uutisissa. Myös näissä uutisissa ei-asiantuntijat käyttivät vastaavia keinoja, joissa ilmennettiin omia tunteita sekä kerrottiin käytännön kokemuksia asiasta oman väitteen tai mielipiteen tukena. 23.12.2016 ilmestyneessä uutisessa ei-asiantuntija käyttää lisäksi suhteellisen värikkäitä tunteita herättäviä ilmauksia vertaillessaan kahden eri sairaalassa saatuja kokemuksiaan toisiinsa. Vertailun sekä rinnastusten avulla pyritään saamaan tukea omalle väitteelleen, jotta se saadaan vaikuttamaan perustellulta (Kaakkuri-Knuutila 2015, 251). Lainauksissa on esillä lisäksi esimerkkien käyttämistä, deduktiota, jolloin asiantuntija on tuonut esille tosiasioita, joita ei ole mahdollista kumota (kts. esim. Kennedy 2011, 58). Näissä argumentoinneissa esimerkkien ottaminen on tapahtunut hyvin käytännönläheisesti, omista kokemuksista kummuten ja tätä kautta omaa sanomaa tukien (Fairclough & Fairlough 2011, 245).

Ei-asiantuntijoiden retoristen keinojen käyttäminen on tässä aineistossa keskittynyt kuvailemaan omia kokemuksia sekä koettuja tunteita, joita ilmiö argumentoijassa on aiheuttanut. Paatos-keinojen avulla tuodaan ilmi näitä tunnetiloja sekä halutaan vaikuttaa yleisöön tätä kautta (Paso 2014, 236).

5.4.2 Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden retoriset keinot

Kuten tässä tutkimuksessa aiemmin tuotiin esille, esiintyi Aamulehden uutisissa kaikista eniten vuorovaikutteisen asiantuntijuuden tason asiantuntijoita. Asiantuntijuus nähdään perinteisesti tulevan esille ammatillisuuden kautta tai sitä kautta, että asiantuntijalla on käytettävissä paljon erilaista tietoa tehdä päätöksiä (Hardoš 2018, 269; Kotzee & Smith 2019, 99). Vuorovaikutteiset asiantuntijat esiintyvät uutisissa erilaisten kontekstien kautta ja asiantuntijat edustavat erilaisia taustoja, joiden kautta he ovat tuomassa ilmiöön oman näkemyksensä yleisölle. Vuorovaikutteisen tason asiantuntijat ovat tämän aineiston mukaan käyttäneet todella monipuolisesti erilaisia retorisia keinoja oman argumentointinsa tukena. Aineiston perusteella oli huomattavissa, että vuorovaikutteisen asiantuntijoiden käyttämät retoriset keinot vaihtelivat jonkin verran sen mukaan, mikä oli heidän suhtautumisensa meneillään oleviin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksiin sekä maakuntauudistukseen. Vaikka tutkimuksessa ei ollakaan kiinnostuneita selvittämään sitä, millaisia erilaisia näkökulmia mahdollisesti asiantuntijoilla on uudistuksista, on tämä kuitenkin hyvä ottaa huomioon, kun peilataan erilaisten retoristen keinojen vaihtelua.

Vuorovaikutteisen tason asiantuntijoiden viestinnässä oli käytetty sekä eetos-, paatos- ja logos-keinoja. Näiden kolmen eri alueen osalta selvitetään, millä tavalla retoriset keinot esiintyvät vuorovaikutteisten asiantuntijoiden argumentoinnissa. Näiden jaotteluiden alla tarkastellaan, millaisilla tavoilla nämä erilaiset retoriikan muodot ilmenevät juuri vuorovaikutteisten asiantuntijoiden kohdalla aineistossa. Analyysin seuraamisen helpottamiseksi lainauksista merkitään esille ne kohdat, joissa käytetyt retoriikan keinot tulevat erityisesti esille. On kuitenkin tärkeä esittää koko argumentaatio, jotta retorisen keinon konteksti on ymmärrettävissä.

Aiemmin on kerrottu paatos-keinojen olevan sellaisia, joilla pyritään vaikuttamaan yleisön tunteisiin ja saada heidät vakuutettua tällä tavalla. Paatos-keinojen kautta lisäksi voidaan värittää omia ilmauksia ja tämän kautta saatetaan pystyä vaikuttamaan vastaanottajan tunnetiloihin. Aineistossa esiintyvät vuorovaikutteiset asiantuntijat olivat käyttäneet erilaisia paatos-keinoja argumentoinnissaan ja näitä keinoja löytyi yhteensä 40 kappaletta aineistosta. Vuorovaikutteisten asiantuntijoiden käyttämissä paatos-keinoissa oli havaittavissa sekä positiivis- että negatiivissävyytteisiä ilmauksia. Seuraavaksi esitetään muutamia esimerkkejä siitä, millaisin tavoin paatos-keinoja esiintyi aineistossa.

”*Maakuntaan pitäisi luottaa ja antaa sille enemmän harkinta- ja päätösvaltaa.*”
Aamulehti 1.6.2016

”Myös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtaja -- toteaa, että selvitysryhmän esittämässä mallissa *valtion ohjaus on varsin tiukka*. - Se oli vähän yllätys. Odotimme, että valtiolta tulisivat ohjeet, mutta maakunta saisi päättää toimijoiden valinnasta. Nyt annettu esitys siirtää päätöksentekoa valtion tasolle eikä ole ihan linjassa maakuntien itsehallinnon kanssa.” Aamulehti 1.6.2016

” Kyllä tässä tehdään järjestäjän eli *maakunnan roolista aika ohutta*. Uhkakuva on se, että maakunnalle jää lähinnä vain maksajan rooli, -- arvioi.” Aamulehti 1.6.2016

Edellä olevissa uutisissa asiantuntijat koittavat vedota yleisön tunteisiin erilaisilla paatos-keinoilla. Ensimmäisessä 1.6.2016 ilmestyneessä uutisessa asiantuntija käyttää ilmausta

”pitäisi”, jonka avulla saatetaan ohjata yleisöä ajattelemaan niin, että päätöksentekijät eivät luottaisi tällä hetkellä maakuntiin. Kahdessa seuraavassa uutisessa asiantuntijat taas käyttävät erilaisia metaforia, jotka ovat myös tunteisiin vaikuttavia retorisia keinoja. Näissä molemmissa katkelmissa asiantuntija vertaa ohjausta sekä roolia fysikaalisiin ilmiöihin. Kuvailuna ”varsin tiukka” ohjaa yleisön ajattelua kohti sitä, ettei tällainen ohjauksen muoto ole tavoiteltavaa. Myös sanamuoto ”aika ohutta” luo mielikuvan siitä, että asia ei välttämättä kestä tai se ei voi toimia kovin hyvin ollessaan jollain tavalla hataralla, ohuella pohjalla. Erilaisilla vertailun muodoilla on mahdollista kuvailla esimerkiksi tapahtumien todennäköisyyksiä, jolloin pystytään kiinnittämään yleisön huomio haluttuun suuntaan (kts. esim. Seradis & Herman 2018, 188).

”-- painotti, että *oppositio pelottelee turhaan* sote-palvelujen yhtiöittämisellä. Yhtiöittäminen on hänen mukaansa käyttökelpoinen organisaatiomuoto. Se varmistaa vaikuttavuuden, kulujen vertailtavuuden ja läpinäkyvyyden”
Aamulehti 5.4.2017

Vuorovaikutteiset asiantuntijat ovat käyttäneet myös erilaisia tunnepitoisia ja jopa värikkäitä ilmauksia. Käyttämällä värikkäitä ilmauksia on mahdollista saada yleisössä aikaan jopa ärsyyntymisen tai vihan tunteita, riippuen siitä, millä tavoin ilmauksia käytetään (kts. esim. Paso 2014, 241.) 5.4.2017 ilmestyneessä uutisessa asiantuntija tuo esille, kuinka sote-palveluiden yhtiöittämiseen liittyvän suunnittelun ympärillä esiintyy ”turhaan pelottelua”. Tällä tavoin pyritään vakuuttamaan yleisö siitä, että pelolle ei ole aihetta ja tästä syystä vasta-argumentoijat ovat väärässä. Jos sama olisi ilmaistu vähemmän tunteisiin vetoavalla tavalla, olisi argumentointi voinut saada huomattavasti neutraalimman sävyn.

”-- suhtautuu varauksellisesti suunnitelmiin uudesta, valtiovarainministeriön yleishallinnollisessa ohjauksessa olevasta valtakunnallisesta virastosta, jolle siirtyisivät myös sosiaali- ja terveystoimen valvonta- ja ohjaustehtävät. - *On pahin mahdollinen skenaario*, jos raha ryhtyy ohjaamaan sotevalvonnassa tehtäviä ratkaisuja. Kannattaako päästää irti sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimivasta Valvirasta, kysyi -- maanantaina Tampereella pidetyn terveysseminaarin yhteydessä. -- sanoo saaneensa maakunnista *huolestuneita viestejä* valvonta- ja ohjausuudistuksesta” Aamulehti 13.9.2016

”Mikä tahansa uudistus on parempi kuin nykytilanne, parahtaa Pirkanmaan maakuntajohtaja --.” Aamulehti 7.11.2015

Paatos-keinoja voidaan käyttää hyvin erilaisilla tavoilla. Tunteisiin vetoavilla keinoilla voidaan kuvailla omia tunnetiloja tai niitä voidaan käyttää selkeämmin esimerkiksi metaforien tai muiden kielikuvien kautta, jolloin halutaan vaikuttaa yleisön tunteisiin asiasta. (kts. esim. Kaakkuri-Knuutila 2015, 253.) Sekä 13.9.2016 että 7.11.2015 uutisissa asiantuntijat käyttivät tunteisiin vetoavia ilmauksia, joilla halutaan juuri vaikuttaa yleisön kokemukseen sote- ja maakuntauudistuksesta. Käyttämällä ilmausta ”pahin mahdollinen” ja ”mikä tahansa uudistus on parempi” saadaan aikaan negatiivissävytteinen tunteisiin vetoava ilmaus.

Erilaisten metaforien käyttäminen oli näkyvillä useissa asiantuntijoiden osalta esille nostetuista argumenteista. Kuten esimerkiksi Kaakkuri-Knuutila (2015, 256, 260) kuvailee, metaforien avulla voidaan tuoda omaan viestintään väriä sekä asioista voidaan puhua hyvin kuvailevaankin sävyyn. Tämä on näkyvillä aineistossa esiintyvien vuorovaikutteisten asiantuntijoiden käyttämissä metaforissa. Vuorovaikutteiset asiantuntijat ovat käyttäneet värikkäitä ilmauksia väitteidensä perustelujen tukena. Lisäksi vuorovaikutteiset asiantuntijat kuvailevat sote- ja maakuntauudistukseen liittyviä ilmiöitä jopa tarinallisilla argumenteilla.

”Tampereen kaupungin hyvinvointijohtaja -- ei ole yhtä vakuuttunut. Hän kyseenalaistaa "portinvartijan" roolin, joka uusille sosiaali- ja terveyskeskuksille ollaan antamassa. Ne arvioivat, onko ihmisellä tarvetta tai oikeutta saada lähete esimerkiksi kouluterveydenhuoltoon, kuntoutukseen tai laitoshoitoon.” Aamulehti 1.6.2016

”Maakunnat ovat vähän kuin avohakkuu – Mutta jos rakennamme maakuntahallinnon tähän maahan, se on kuin avohakkuu: virhettä on vaikeaa korjata kymmeneen vuosiin.” Aamulehti 8.3.2018

Ensimmäisessä 1.6.2016 julkaistussa uutisessa asiantuntija käyttää metaforaa, jossa verrataan sosiaali- ja terveyskeskuksille suunnitteilla ollutta päätösvaltaa asiakkaiden hoidoista portinvartijaksi. Voidaan olettaa, että portinvartija vertauksen kautta pyritään tuomaan esille se, kuinka tämän kaltainen uudistus ei ole toivottava, sillä se vähentäisi vapaampaa

päätöksentekoa. 8.3.2018 ilmestyneessä uutisessa asiantuntija käyttää argumentointinsa tukena paatos-keinoja. Paatos-keinoista voidaan tunnistaa esimerkiksi metafora ja rinnastus, kun argumentoija on verrannut maakuntia ”avohakkuuseen”. Toisaalta metaforat voivat liittyä myös asioiden yksinkertaistamiseen, jotta tätä monimutkaistakin poliittiseen päätöksentekoon liittyvää keskustelua on helpompi ymmärtää (Buckholder & Henry 2009, 110).

”Oppositio ihmetteli, miksei hallitus kuuntele asiantuntijoita, joiden mielestä *uudistus on hyppy tuntemattomaan*, samalla kun kustannukset voivat nousta ja palvelut pirstoutua. - Ei tunnu löytyvän asiantuntijoista puolustajia, jotka uskoisivat palveluiden tai ihmisten hyvinvoinnin tällä hallituksen mallilla parantuvan –” Aamulehti 8.3.2017

8.3.2017 katkelmassa asiantuntija käyttää erilaisia kielikuvia. Tässä asiantuntijat kuvailevat uudistuksen olevan ”hyppy tuntemattomaan”. Tällä tavoin kuvailtuna uudistus vaikuttaa sellaiselta, jota ei kannata tavoitella, kuten argumentin jatko osoittaa. Lisäksi asiantuntijat ovat käyttäneet tässä myös hyödykseen auktoriteetteihin tukeutumista, eli eetokseen rinnastettavissa olevaa retorista keinoa. Viittaamalla auktoriteetteihin tuodaan yhden tavan kautta esille omaa uskottavuutta (Paso 2014, 239). Auktoriteetteihin tukeutuminen ilmenee esimerkiksi sitä kautta, kun argumentoinnissa viitataan asiantuntijoihin ja näiden asiantuntijoiden antamiin mielipiteisiin siitä, ettei sote-uudistus ole hyvä sekä puolustettava asia.

”*Matkan varrella on kuultu useita perustuslain ja sote-alan asiantuntijoita. Esitys oli viime metreille asti myös oikeuskanslerin pöydällä.*” Aamulehti 9.3.2018

”Sosiaali- ja terveydenhuollon *uudistusta viedään läpi valtiovallan tiukassa ohjauksessa, mutta maakuntia kuunnellen ja tukien.*” Aamulehti 11.8.2016

Myös 9.3.2018 sekä 11.8.2016 julkaistuissa uutisissa asiantuntijat ovat hakeneet omalle väitteelleen tukea muista asiantuntijoista tai auktoriteeteista. Ensimmäinen asiantuntija viittaa argumentoinnissaan siihen, että (päätöksenteossa) on otettu huomioon alan asiantuntijoiden

antamat lausunnot, ennen kuin niitä on vielä eteenpäin. Tässä argumentoija hakee tukea perustuslaista sekä sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista. Jälkimmäisen uutisen asiantuntijan argumentoinnissa tuetaan omaa sanomaa sillä, kuinka korkeampi auktoriteetti (valtiovalta), on ohjaamassa uudistuksen eteenpäin vientiä.

Erilaisten eetos-keinojen kautta pyritään tuomaan uskottavuutta joko omaan asemaan tai sen kautta. Toisiin auktoriteetteihin, esimerkiksi korkeamman tason johtajiin tai asiantuntijoihin, viittaamisen kautta halutaan saada vakuuttavuutta omalle sanomalle. (kts. esim. Kaakkuri-Knuutila 2011.) Aineistossa vuorovaikutteisten asiantuntijoiden osalta eetos-keinoja oli löydettävissä 27 kertaa.

”Kahden vuoden ajan uudistusta on viety eteenpäin sillä periaatteella, että sosiaali- ja terveyspalvelut otetaan irti kuntapohjasta. - *Olemme linjanneet, ettei yksikään kunta tai kaupunki ole jatkossa palvelujen tuottajana.* Näillä askelmerkeillä juna menee eteenpäin --.” Aamulehti 14.4.2016

”Pakkoyhtiöittäminen on edelleen sisäänrakennettuna ehdotuksissa. *Se sotkee mielestäni koko kuvion.*” Aamulehti 12.10.2016

Uutisessa, joka on julkaistu 12.10.2016, vuorovaikutteinen asiantuntija pyrkii vaikuttamaan yleisöön, kertomalla että päätöksentekijät (joihin argumentoija itsekin kuuluu) ovat päättäneet alusta saakka kuntien ja sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisen suhteen. Jälkimmäisen uutisen asiantuntija taas luottaa oman asemansa tuomaan auktoriteettiin ja uskottavuuteen ilmaisemalla oman mielipiteen kautta tulevaa perustelua argumentin väitteelle. Eetos-keinojen avulla tuodaan esille lisäksi argumentoijan suhdetta yleisöön (Kaakkuri-Knuutila 2015).

Aristoteleen mukaan logos-keinojen avulla argumentoija tuo esille omaa uskottavuuttaan loogisten keinojen avulla (Paso 2014, 239; Kennedy 2011, 5). Logos-keinoiksi on tässä tutkimuksessa ymmärretty esimerkiksi korkeampaan auktoriteettiin vetoaminen, faktatietojen esittäminen tai esimerkiksi tutkittuun tietoon tukeutuminen. Tällä tavalla tarkasteltuna aineistossa esiintyvät vuorovaikutteiset asiantuntijat olivat käyttäneet logos-keinoja yhteensä 25 kertaa.

”Kelan pääjohtaja -- suosittelee kunnon siirtymävaihetta, mikäli työterveyshuolto päätetään siirtää itsehallintoalueiden hoidettavaksi. -- mielestä sekä palvelulupaus että menosäästöt joutuvat koetukselle, jos *1,8 miljoonaa* työterveyden asiakasta tulee sote-alueiden asiakkaiksi. Rahaa työterveyshuoltoon menee vuodessa *800 miljoonaa euroa.*” Aamulehti 10.11.2015

Vuorovaikutteinen asiantuntija on tässä 10.11.2015 ilmestyneessä uutisessa käyttänyt vakuuttavuutensa tukena erilaisia numeerisia tietoja. Numeeristen tietojen esittäminen tuo vahvempia perusteita väitteelle verrattuna siihen, ettei numeerisia perusteluja esitettäisi lainkaan samassa tilanteessa. Esimerkiksi jos argumentoija olisi ilmaissut työterveyshuoltoon menevän vuodessa ”paljon rahaa” eikä olisi antanut tarkempia tietoja menojen suuruudesta, ei väite olisi läheskään yhtä helposti uskottavissa. Logos-keinot voivat olla muitakin kuin numeerisia tietoja.

”Alueellisessa mallissa on se ongelma, että *eri itsehallintoalueiden taloudelliset pohjat ovat hyvin erilaisia.* Tätä kautta alueelliset erot verotuksessa voisivat muodostua todella suuriksi. Yhdenvertaisuuden kannalta valtakunnallinen prosentti olisi parempi, sanoo sosiaali- ja terveysministeriön alivaltiosihteeri --. -- kertoo, että valtion kautta tuleva rahoitus ohjattaisiin tuleville itsehallintoalueille hieman samalla tapaa kuin nykyiset valtionosuudet. Rahoitus ei menisi siis alueille menojen perusteella, vaan laskennallisilla kriteereillä. *Valtion kautta tuleva rahoitus tarkoittaa myös isoa ja teknisesti hankalaa veromuutosta.*” Aamulehti 21.10.2015

Esimerkissä asiantuntija haluaa tuoda esille faktoja, joiden avulla haetaan vakuuttavuutta sekä perustellaan omaa väitettä. Esitetyt perustellut tiedot koskevat alueiden talouksien erilaisuuksista, joka vaikuttaa esimerkiksi verotuksen ja rahoituksen hoitamiseen sote- ja maakuntauudistuksen osalta. Tässä esimerkissä logos-keinojen käyttäminen ei ole niin ilmeistä verrattuna esimerkin 21.10.2015 uutisessa esiintyviin retorisiin keinoihin, mutta argumenttien kautta voidaan olettaa argumentin väitteen tukena olevien esimerkkien pitävän paikkaansa, sillä eri alueiden taloudellisten tilanteiden erilaisuus oletettavasti pitää paikkaansa. Vaikka vuorovaikutteinen asiantuntija ei tässä viittaakaan esimerkiksi tarkkoihin

lukemiin, oletetaan yleisön ymmärtävän, että esimerkiksi kuntien varallisuuksien eroavaisuus on verrattavissa itsehallintoalueisiin ja yleisö pystyy ymmärtämään tämän loogisen yhteyden.

”-- arvioi, että maakuntien rahapula on paljon suurempi kuin yksi miljardi. – *Miljardin euron alijäämäarvioon ei edes sisälly muutuskustannuksia. Alijäämä voi olla jopa 2-5 miljardin suuruinen, hän miettii.* Muutuskustannuksia ovat esimerkiksi palkkojen harmonisointi, uusien hallintorakenteiden luominen ja tietotekniikan sekä tilojen investoinnit. – Kuinka syvä kraatteri tässä on kyseessä? Emme laita nimeämme avoimeen vekseliin. On vastuutonta, jos edellytetään päätöksentekoa ilman tietoa taloudellisista riskeistä. *Miljardikustannuksia syntyy ennen kaikkea siitä, että sadat tuhannet asiakkaat siirtyvät kertarysäyksellä yksityiseltä puolelta julkiseen terveydenhuoltoon, Harakka painottaa.*” Aamulehti 26.4.2018

Vuorovaikutteinen asiantuntija on tässä 26.4.2018 uutisessa käyttänyt numeerisia perusteluja, mutta tässä perustelut ovat enemmänkin esimerkinomaisesti esitetty. Tämä ilmenee muun muassa ilmauksissa ”alijäämä voi olla jopa 2-5 miljardin suuruinen” sekä ”miljardikustannuksia syntyy”. Kummassakaan edellä esitetystä ilmauksesta ei ole tarkkaan esitettyjä lukuja ja epätarkkuutta luovat lisää niiden yhteydessä käytetyt ilmaukset ”voi olla jopa” tai ”syntyy”. Vaikka asiantuntija ei tässä esimerkissä esitäkään kenties täysin faktapohjaisia tietoja, hän kuitenkin tuo esille asioita, jotka mahdollisesti voivat tapahtua uudistuksen myötä loogisesti ajateltuna.

Vuorovaikutteiset asiantuntijat olivat käyttäneet Aamulehden uutisten perusteella suhteellisen monipuolisesti erilaisia eetos-, paatos- ja logos-keinoja oman viestintänsä tukena. Vuorovaikutteiset asiantuntijat käyttivät erityisen paljon erilaisia paatos-keinoihin luettavissa olevia retorisia keinoja. Logos-keinoja oli käytetty vain kolmessa argumentoinnissa. Eetos-keinoja oli nähtävillä kymmenessä erilaisessa argumentoinnissa. Vuorovaikutteisista asiantuntijoiden argumentoinneista 18 oli katsottavissa sellaisiksi, jotka suhtautuivat myönteisesti sote- ja maakuntauudistukseen. Näissä argumentoinneissa oli käytetty eniten paatos- ja eetos-keinoja. Kyseenalaistavasti sote- ja maakuntauudistukseen suhtautuvaksi luokiteltavia argumentointeja oli 29. Tällaisissa kyseenalaistavissa argumentoinneissa oli käytetty kaikista eniten paatos-keinoja ja kaikista vähiten logos-keinoja, joita oli yhteensä kahdeksan kappaletta. Täysin eri mieltä olevia asiantuntijoiden argumentointeja oli

nähtävissä kuusi kappaletta ja näissä vuorovaikutteiset asiantuntijat olivat käyttäneet päätöskeinoja.

5.4.3 Edistävien asiantuntijoiden retoriset keinot

Edistävien asiantuntijoiden argumentoinnissa on käytetty aineiston mukaan erilaisia retorisia keinoja Aamulehden uutisissa. Kuten aiemmin ilmeni, tämän tutkimuksen aineistossa edistävän asiantuntijataso asiantuntijat ovat erilaisia tutkijoita ja professoreita eri yliopistoista. Aineiston mukaan edistävän asiantuntijataso asiantuntijoiden retoriset keinot vaikuttavat olevan toisiinsa nähden hyvin samankaltaisia. Aamulehden uutisissa tämän tason asiantuntijat käyttävät argumentointinsa tukena oman asemansa tuoma auktoriteettia. Eetoksen käyttäminen ei siis sinänsä tule esille niinkään paljon itse argumentoinnissa esiintyvänä sanoina, vaan se tuodaan esille muuten uutisessa, kun kerrotaan asiantuntijasta. Asiantuntijan aseman hahmottaminen tuo kuitenkin argumentointiin heti vakuuttavan sävyn, joka omalta osaltaan mahdollisesti johdattelee yleisöä, tässä tapauksessa Aamulehden lukijaa.

Aamulehden uutisissa edistävät asiantuntijat käyttävät argumentoinnissaan suhteellisen varovaisia sekä hienovaraisia keinoja. Monet edistävästä asiantuntijoista tukeutuvat käyttämään argumentointinsa tukena logiikkaan, tutkittuun tietoon tai muihin faktoihin. Aristoteleen retoriikan keinoista erityisesti logos on hyvin vahvasti käytössä juuri edistävässä asiantuntijatasossa tutkimuksen aineistossa. Retoriikan keinoista numeraalisiin faktoihin tukeutuminen tulee esille esimerkiksi niissä puheenvuoroissa, joissa uutisissa keskustellaan sote- ja maakuntauudistuksen tuottamista säästöistä kansantalouteen Suomessa. Asiantuntijat käyttävät numeerisia ennusteita sekä prosentuaalisia todennäköisyyksiä, joiden avulla he mahdollisesti pyrkivät osoittamaan oman argumentin todenperäisyyttä ja tätä kautta vakuuttamaan yleisö väitteen todenmukaisuudesta.

” - *Kolmen miljardin euron säästötavoite on haastava. Vuonna 2013 sotemenojen julkisesti rahoitettu osuus oli 16 miljardia euroa. Kestävyysslaskelman taustalla olevassa sosiaalimenoennusteessa julkisesti rahoitetut sote-menot nousevat 21,3 miljardiin euroon vuonna 2029 (reaalisina euroina vuoden 2013 hintatasossa). Säästötavoitteen toteutuminen laskisi menoennusteen 18,3 miljardiin euroon, jolloin vuoden 2029 sote-menojen julkisesti rahoitettu osuus olisi 14 prosenttia pienempi kuin nykyennusteessa,*

selvityksessä todetaan. Kolmen miljardin säästötavoitteen saavuttamiseksi on jatkettava priorisointia ja määriteltävä hallitusohjelmassa tarkoitettu julkinen palvelulupaus siten, että palvelulupauksen kattama toiminta on osin nykyistä palvelua rajatumpi.” Aamulehti 10.11.2015

Yllä olevassa uutisessa, joka on julkaistu 10.11.2015, käytetään paljon vakuuttavia sekä virallisella tavalla esitettyjä retorisia tyyleyjä. Kaakkuri-Knuutila (2015, 236-237) kuvailee eri tyylikeinojen olevan argumentoijan tapa esittää suhdetta asiaan sekä yleisöön. Esimerkissä kaikkien numeeristen perusteluiden kautta saatetaan pyrkiä siihen, että halutaan käyttää yleisön vaikuttamiseen vain tarkkoja faktoja, jotta pystytään perustelemaan oma väite mahdollisimman hyvin. Argumentoijan tyyli on myös hyvin asiallinen, jonka kautta argumentoijan aseman uskottavuus tuodaan vielä tarkemmin esille. Samantapainen argumentoinnin tyyli on nähtävissä myös 20.8.2015 julkaistussa uutisessa. Tässä lainauksessa argumentoijaa ei voida yksilöidä tiettyyn henkilöön, vaan argumentoijana toimii Aalto-yliopisto, jonka tutkimus on nostettu esille Aamulehden uutisiin. Tässä argumentoinnissa esitetään tutkimuksen kautta tulleita perusteluja niin numeraalisesti sekä erilaisten säästövaihtoehtojen kautta.

”Parhaimmillaan sote-uudistuksella voidaan saada aikaan *jopa 2-3 miljardin säästöt*, jos käyttöön otettaisiin tehokkaimpien kuntien ja alueiden mallit. Tämä ilmenee Aalto-yliopiston tutkimuksesta, joka julkaistiin keskiviikkona. Säästöjä saataisiin aikaan ainakin laitospaikkojen ylikapasiteetin purkamisella ja lääketieteellisten tukipalvelujen sekä leikkaussalien toiminnan tehostamisella. Tutkimuksessa linjataan, että sote-alueita tulisi olla tulevaisuudessa 12-13. Mitä enemmän sote-alueita, sitä kalliimpaa, on tutkimuksen viesti. Tutkimuksessa ehdotetaan mallia, jossa olisi 12 keskussairaala sekä alueellisia lähisairaaloita. Joillekin sote-alueille voitaisiin perustaa kaksoissairaala.” Aamulehti 20.8.2015

Erilaisten faktojen esittäminen oman argumentin tukena on aineiston perusteella edistävien asiantuntijoiden käyttämä vaikutuskeinoista yleisin Aamulehden uutisissa. Faktoja tuotiin esille niin tutkimusten kautta tulleiden tietojen kautta kuin myös tilastollisten tietojen esittämisen avulla. Tällä tavoin halutaan taata oman väitteen paikkansa pitävyys (Kaakkuri-Knuutila 2015, 256).

”Vapaus valita haluamansa sosiaali- ja terveyspalveluiden tarjoaja on tuonut Ruotsiin noin 800 uutta pienyritystä -- yrityksiä on syntynyt erityisesti sosiaalipalveluihin. Sen sijaan perusterveydenhuollossa terveysalan yritykset ovat Ruotsissa pitkälti ketjuuntuneet, ja riskisijoittajien omistamat toimijat ovat saaneet määräävän aseman. Niissä on paljastunut myös veronkiertoa. -- kokemukset ovat olleet hyviä: Jonot nivelleikkauksiin ovat hävinneet, kustannukset ovat olleet edullisia ja hoidon laatu on pysynyt hyvänä.”
Aamulehti 13.1.2016

Yllä olevassa 13.1.2016 lainauksessa edistävä asiantuntija tukeutuu omassa argumentoinnissaan esimerkkeihin sekä rinnastuksiin ja esimerkkejä on nostettu esille vastaavasta tilanteesta kuin Suomessa suunnitteilla ollut sote- ja maakuntauudistus, toisesta maasta. Asiantuntija tuo esille Ruotsin kokemukset valinnan vapaudesta ja tällä tavalla rinnastaa Suomeen suunnitellun uudistuksen samaan. Kun käytetään esimerkkejä tällä tavoin, pyritään luomaan kuva siitä, että samalla tavalla mahdollisesti tapahtuu myös toisaalla (kts. esim. Kaakkuri-Knuuttila 2015, 252.) Asiantuntija tuo esimerkin myös siitä, kuinka Ruotsissa valinnan vapaus on tuonut positiivisia vaikutuksia leikkausten jonoihin. Tällä tavalla asiantuntija mahdollisesti ottaa kontaktia laajaan yleisöön, sillä positiiviset vaikutukset koskettaisivat oletettavasti suurta yleisöä.

Edistävien asiantuntijoiden kohdalla oli nähtävissä metaforien käyttämistä omassa argumentoinnissaan. Metaforat voidaan ymmärtää paatos-keinoihin, sillä esimerkiksi Kaakkuri-Knuuttilan mukaan metaforilla pystytään tuomaan uusia erilaisia sävyjä omaan argumentointiin (em. 2015, 260). Edistävien asiantuntijoiden kohdalla metaforia käytettiin eniten sellaisissa argumenteissa, joissa esitettiin uudistuksia tai päätöksentekijöitä kohtaan kriittisyyttä. Esimerkiksi Aamulehdessä 18.12.2015 julkaistussa uutisessa on nostettu esiin kaksi edistävää asiantuntijaa. Uutisessa kuvaillaan Sipilän hallituksen toimintaa ”kuoppaiseksi tieksi”, mikä antaa kuvan lukijalle siitä, että hallituksen toiminta on kohdannut paljon haasteita eikä se ole pystynyt toimimaan välttämättä parhaalla mahdollisella tavalla.

”Helsingin yliopiston valtio-opin professorin -- mielestä hallitus saa osin syyttää itseään tiensä kuoppaisuudesta. -- mukaan lakien ja valtiovallan muiden toimien valmistelu on Suomessa nykyisin luvattoman kehnolla tasolla, kun esimerkiksi komiteamietinnöistä on luovuttu.” Aamulehti 18.12.2015

Omaan asiantuntijuuteen vetoaminen sekä sen kautta myös asioiden esittäminen faktoina tuli esille edistävien asiantuntijoiden kohdalla aineistossa. Esimerkiksi 18.12.2015 ilmestyneessä uutisessa asiantuntija esittää faktana sen, että sote-uudistus tuo mukanaan negatiivisiakin seurauksia sekä uudistuksia joudutaan jälkikäteen korjaamaan. Tässä argumentissa ei esitetä tarkempia perusteluita väitteelle vaan se antaa olettaa, että yleisön tulisi tietää, mitä argumentin takana olevat taustaoletukset ovat. Tässä voidaan nähdä jopa Aristoteleen määrittelemää induktioon viittaavaa piirrettä, jossa tuodaan esille sellaisia esimerkkejä, joiden oletetaan olevan yleisesti tiedossa (Kennedy 2011, 58).

”- Jos menneisyyden perusteella voi yhtään ennustaa tulevaa, voi sanoa, että lausuntokierros todennäköisesti lykkääntyy. Onko sote-uudistuksessa yksikään deadline tähän mennessä pitänyt, Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan professori -- kysyy. Professori -- mukaan eniten harmaita hiuksia uudistuksessa aiheuttavat sen rahoitusmalli ja itsehallintoalueiden rooli sekä kansalaisten vapaus valita palveluita. Aikataulu epäilyksistään huolimatta -- uskoo hallituksen tavoitteeseen, että sote-uudistus saadaan voimaan vuoden 2019 alusta alkaen.” Aamulehti 18.12.2015

Uutisessa asiantuntija viittaa argumentoinnissaan sellaisiin perusteluihin, joiden olettaa olevan yleisöllä tiedossa. Tämä ilmenee viittauksilla menneisyyden vastaaviin tilanteisiin sekä esittämällä, ettei deadlinet ole pitäneet uudistuksen osalta tähän mennessä. Induktion avulla perustellaan omaa väitettä tapahtuneiden tosiasioiden avulla (Kennedy 2011, 58).

”Olisin kokeillut erilaisia malleja eri maakunnissa. Se on selvä, että uudistuksesta tulee odottamattomia, ikäviä seurauksia. - On selvä, että uudistusta joudutaan korjaamaan moneen kertaan. Ainakin mentaalisesti tulisi olla sillä asenteella, että tiettyjä asioita joudutaan miettimään uudestaan. -- Erehdyksiä saa tapahtua. Ihmisten on hyväksyttävä, että muuten ei päästä eteenpäin, hän lähetti terveisensä hallitukselle. -- on tutkinut kannustinjärjestelmiä. Terveystuottajajärjestelmän kannustimet ovat kaikkialla erittäin monimutkaisia. Suomessa yksityiset palveluntuottajat saivat uusissa sote-keskuksissa korvauksen suurelta osin listautuneiden asukkaiden määrään perustuen. - Siinä on vaarana esimerkiksi se, että palvelujen tuottaja ottaa

terveimmät potilaat, joista hän saa rahaa, mutta menot eivät ole yhtä suuria. Tietyissä asioissa voi tulla ylihoitoa, toisissa alihoitoa.” Aamulehti 30.3.2018

30.3.2018 uutisessa edistävää asiantuntija taas tukeutuu enemmän oman auktoriteettinsa kautta tulevaan asiantuntijuuteen perustelujensa tukena. Tämä tulee esille esimerkiksi sen kautta, että asiantuntija viittaa siihen, millä tavoin hän toimisi uudistuksen eteenpäin viemisen osalta. Tässä voidaan nähdä edistävän asiantuntijan käyttävän eetos-keinoa, sillä asiantuntijan oman auktoriteetin esille tuominen tulee näkyville myös siitä, kuinka hän käyttää ilmauksia ”se on selvä”. Lainauksessa on näkyvillä myös muita retoriikan muotoja, sillä asiantuntija on käyttänyt logos-keinoja viestintänsä tukena. Tällä tavoin asiantuntija pyrkii mahdollisesti lisäämään omaa vakuuttavuuttaan yleisöön nähden (kts. esim. Hardoš 2018, 284).

”-- *tilanne on kaottinen*, koska vielä puoli vuotta ennen suunniteltuja maakuntavaaleja arvuutellaan, tuleeko uudistusta vai ei. -- *maakuntauudistusta isoksi mullistukseksi*, sillä maakunnan alaisuuteen on tulossa valtavasti eri toimijoita sosiaali- ja terveydenhuollosta pelastustoimeen. --” Aamulehti 1.5.2018

Selkeästi vähiten kolmannessa asiantuntijuuden tasossa käytettiin tunteisiin vetoavia keinoja. Paatos-keinot ovat tässä lainauksessa ilmiötä kuvailevia ilmauksia, joiden avulla herätellään mahdollisesti myös yleisössä erilaisia tunnetiloja. 1.5.2018 uutisessa käytetään myös vastakohtaisuuden oletuksia, kun asiantuntija kuvailee tilanteen olevan ”kaottinen” sekä uudistuksen olevan ”iso mullistus”. Toisaalta tässä esimerkissä voidaan nähdä piirteitä myös Kaakkuri-Knuuttilan (2015, 256) kuvailemasta asioiden takaamisesta, joiden avulla pyritään viittaamaan esimerkiksi terveeseen järkeen. Asiantuntija takaa omaa väitettään tuomalla tietoa yleisölle siitä, että maakunnat johtavat useita erilaisia toimijoita, joiden vuoksi muutos on suuri sekä omalta osaltaan jopa kaottinen.

Edistävien asiantuntijoiden kohdalla kaikista eniten käytettiin logos-keinoja, sillä erilaisia logos-keinoja esiintyi yhteensä yksitoista kertaa. Toiseksi eniten edistävät asiantuntija käyttivät eetos-keinoja, joita löytyi seitsemän tästä aineistosta. Kaikista harvinaisimmaksi jäi tässä aineistossa edistävien asiantuntijoiden osalta paatos-keinojen käyttäminen oman argumentoinnin yhteydessä, sillä paatos-keinoja löytyi kolme kappaletta.

5.5 Retoriikka asiantuntijoiden argumentoinnissa

Jotta pystyttäisiin saamaan mahdollisimman kattava kuva Aamulehden uutisoinnin antamasta kuvasta sote- ja maakuntauudistuksesta, selvitettiin tarkemmin myös sitä, millä tavoin uutisten asiantuntijat ovat esittäneet omia argumentointejaan. Analyysin toinen vaihe keskittyi selvittämään, millä tavoin eri asiantuntijatasoissa on viestitty sote- ja maakuntauudistuksesta. Tämän selvittämiseksi tutkimuksessa on hyödynnetty argumentaatioanalyysiä. Kuten Kaakkuri-Knuutila ja Halonen (1998, 60) kuvailevat, on argumentaatioanalyysi ”tulkintaa”. Tästä syystä teksti ei välttämättä heti avaudu, mutta pitää luottaa siihen, että tulkinnan edetessä ymmärtää myös tekstin ytimen. Jotta tunnistus onnistuu, tulee pystyä hahmottamaan se, mikä on tekstin väite ja muut tekstin osat.

Argumentaatioanalyysissä on keskitytty selvittämään sitä, millaisia retorisia keinoja eri tasojen asiantuntijat ovat käyttäneet oman argumentointinsa tukena. Retoriset keinot jaettiin kolmeen eri ylätasoon Aristoteleen jaottelun mukaisesti. Nämä kolme tasoa olivat eetos-, paatos- ja logos-keinot. Jokainen asiantuntijataso käsiteltiin omana osa-alueenaan, jotta pystyttiin hahmottamaan mahdollisimman tarkasti, löytyykö näistä eri tasoista eroavaisuuksia retoristen keinojen käytössä. Yleisesti oli nähtävissä se, että Aamulehden uutisissa esiintyvien asiantuntijoiden käyttämät retoriset keinot olivat monipuolisia ja vaihtelevia, sillä tarkasteltaessa koko aineistoa kokonaisuutena asiantuntijoiden viestinnästä oli löydettävissä kaikkia retoristen keinojen tasoja. Mikäli näitä eri tasoja tarkastellaan omana kokonaisuutenaan, voidaan löytää eroavaisuuksia retoristen keinojen esiintyvyydessä näiden tasojen välillä.

Taulukko 8. Retoristen keinojen jakautuminen eri asiantuntijatasoissa

	Eetos	Paatos	Logos	Yhteensä
Ei-asiantuntija	0 % (0)	100 % (6)	0 % (0)	100 %
Vuorovaikutteinen asiantuntija	26,73 % (27)	48,51 % (49)	24,75 % (25)	100 %
Edistävä asiantuntija	33,33 % (7)	14,29 % (3)	52,38 % (11)	100 %

Taulukkoon 8 on kerättyä tarkemmin erittelyä siitä, millä tavoin erilaisten retoristen keinojen jakautuminen eri asiantuntijatasoissa on ilmennyt. Selkeyden vuoksi taulukossa on ilmoitettu jokaisesta asiantuntija tasosta sekä lukumäärä eri keinojen osalta että myös niiden prosentuaalinen jakautuminen jokaisessa tasossa toisiinsa nähden. Tällä tavoin eri keinojen esiintyvyyden vertaileminen on selkeämpää. Kuten taulukosta 8 on nähtävissä, ei-asiantuntijatasossa ei ollut hajontaa retoristen keinojen käytössä. Ei-asiantuntijat käyttivät tämän tutkimuksen aineistossa ainoastaan paatos-keinoja. Kuten aiemmin ilmeni, ei-asiantuntijat esiintyivät uutisissa sellaisessa roolissa, joissa he olivat kuvailemassa omia kokemuksiaan liittyen sote- ja maakuntauudistukseen. Paatos-keinojen avulla tuodaan esille omia tunteita ja suhtautumista tapahtuneisiin asioihin (Micheli 2008, 12). Koska ei-asiantuntijat näyttävät tässä tutkimuksessa erityisesti vastaavassa roolissa kuin kokemusasiantuntija, on loogista, että heidän vuoropuheissaan paatos-keinot olivat edustettuina. On kuitenkin otettava huomioon, että ei-asiantuntijoiden lukumäärä on pieni eikä tästä syystä ole järkevää tehdä kovin tarkkoja päätelmiä siitä, millä tavoin ei-asiantuntijoiden esiintyminen on saattanut vaikuttaa uutisoinnin antamaan kuvaan tutkimuksen kohteena olleesta sote- ja maakuntauudistuksesta.

Kahdessa muussa asiantuntijatasossa erilaisia retorisia keinoja oli käytetty monipuolisemmin. Tämä on myös oletettavaa, sillä näissä kahdessa tasossa oli myös huomattavasti enemmän esiintyvyyttä aineistossa. Vuorovaikutteiset asiantuntijat ovat käyttäneet tasaisesti eetos- ja logos-keinoja ja näiden kahden käyttämisen välillä ei ole suurtakaan eroa. Poliittisessa argumentoinnissa on löydetty neuvottelevia piirteitä tai jopa manipuloivia piirteitä (Turnbull 2017, 123; Gormley 2019, 214). Onkin odotettavaa, että tämä on näkyvillä tässäkin aineistossa, jossa vuorovaikutteisten asiantuntijoiden tasossa suurimman edustuksen tuovat ministerit, virkamiehet ja poliitikot. Tästä syystä lisäksi keskustelevan retoriikan muodot tulevat esille (Gormley 2019, 215).

Eniten vuorovaikutteiset asiantuntijat olivat käyttäneet paatos-keinoja, paatos-keinojen ollessa 48,51 % kaikista retorisista keinoista. Lisäksi, kuten aiemmin ilmeni, vuorovaikutteisista asiantuntijoista suuri osa oli ministereitä, kansanedustajia sekä virkamiehiä. Esimerkiksi Buckholder & Henry (2009) tutkimuksen mukaan, poliittisessa keskustelussa sekä päätöksentekoon liittyvässä viestinnässä käytetään usein paljon tunteisiin vetoavia keinoja metaforien avulla. Tältä osin tämä tutkimus tukee tätä oletusta, sillä

aineistossa oli löydettävissä erilaisia metaforia sekä muita tunteisiin vetoavia keinoja erityisesti vuorovaikutteisten asiantuntijoiden kohdalla.

Edistävät asiantuntijat olivat myös käyttäneet kaikkia kolmea retoristen keinojen tasoja. Jos tarkastellaan asiantuntijan argumentointia siitä näkökulmasta, että asiantuntijuus on kertynyt hyvin perinteisestä näkökulmasta, aina noviisista ekspertiksi, on ymmärrettävää logiikkaan keskittyvät keinot ovat edustettuina. Tämä voi selittyä sillä, että edistyneellä asiantuntijalla on käytettävissään sekä hiljaista tietoa että laajasti eri konteksteista kerättyä tietoa. (Dall'Alba & Sandberg 2016, 384; Mercier 2011, 315.) Edistävien asiantuntijoiden argumentoinnissa onkin odotetusti eniten löydettävissä erilaisiin logos-keinoihin rinnastettavia retorisia keinoja. Logos-keinoja löydettiin yhteensä 52,38 %.

Retoristen keinojen esiintymisen välillä on kuitenkin huomattavissa eroa toistensa välillä. Edistävät asiantuntijat olivat käyttäneet paatos-keinoja. Paatos-keinoja oli löydettävissä edistävien asiantuntijoiden viestinnässä 14,29 % kaikista selkeistä käytetyistä retorisisista keinoista. Eetos-keinoja oli käytetty enemmän, määrän ollessa 33,33 % kokonaismäärästä. Eetos-keinojen käyttäminen tässä asiantuntijaryhmässä on ymmärrettävää, sillä eetos-keinot ilmentävät argumentoijan suhdetta yleisöön. Eetos-keinojen avulla ilmennetään luotettavuutta ja tätä tuodaan esille erilaisin keinoin. (Kennedy 2011, 5).

Kun tarkastellaan edellä mainittuja löydöksiä, on nähtävissä se, että Aamulehdessä on tuotu esille erilaisia näkökulmia sote- ja maakuntauudistuksesta. Uutisiin on haettu toisiinsa nähden erilaisia asiantuntijoita, joiden kautta ilmiötä on käsitelty erilaisista näkökulmista. Toisaalta on mielenkiintoista huomata se, että eri asiantuntijatasojen esiintyvyyden kohdalla on eroja, sillä vuorovaikutteisia asiantuntijoita on nostettu eniten esille Aamulehden uutisissa. Vuorovaikutteisista asiantuntijoista virkamiehet, kansanedustajat sekä ministerit edustivat myös suurinta osaa tästä tasosta. Vaikka uutisiin on tuotu erilaisia näkökulmia, on keskustelu keskittynyt kuitenkin hyvin paljon erityisesti siihen näkökulmaan, mitä poliittisessa keskustelussa annetaan yleisölle sote- ja maakuntauudistuksesta. Lisäksi vuorovaikutteisen asiantuntijuuden tasossa käytettiin erityisesti erilaisia tunteisiin vetoavia paatos-keinoja. Paatos-keinojen mahdollisesti vaikuttaessa yleisön tunnetiloihin sekä tätä kautta yleisön kokemukseen ja ajatuksiin sote- ja maakuntauudistuksesta, on saatettu tuoda yleisölle toisinaan yksipuolinen näkökulma uudistuksesta, sen mahdollisista vaikutuksista sekä mahdollisuuksista yhteiskunnalle.

Tämän tutkimuksen tuloksista on selkeästi nähtävillä se, että vuorovaikutteiset asiantuntijat, jotka tässä tutkimuksessa ovat suurimmalta osin olleet virkamiehiä ja poliittiseen päätöksentekoon osallistuvia, ovat tukeutuneet erityisesti paatos- ja eetos-keinoihin. Poliittisessa keskustelussa sekä päätöksentekoon liittyvässä vuorovaikutuksessa näihin erilaisiin paatos-keinoihin tukeutuminen on yleistä. Poliittisessa keskustelussa halutaan ohjata yleisöä (Hoefler & Green 2016, 136; Gormley 2019, 215.) Tästä syystä on ymmärrettävää, että nämä retoriikan muodot olivat korostuneempia tässä asiantuntijatasossa.

Argumentaatioanalyysin kautta on tässä tutkimuksessa selvitetty sekä eri asiantuntijatasoissa esitetyt väitteet sekä se, millaisten retoristen keinojen avulla eri asiantuntijatasoissa on mahdollisesti pyritty vaikuttamaan oletettuun yleisöön. Väitteitä oli tunnistettavissa yhteensä kahdeksan, jotka käsittelivät sote- ja maakuntauudistusta toisiinsa nähden erilaisista näkökulmista. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville sitä, millainen kuva uutisten kautta luotiin sote- ja maakuntauudistuksesta. Tässä tutkimuksessa keskityttiin yhden lehden näkökulmaan, jolloin Aamulehden uutisissa esiintyvät valinnat luovat lehden yleisölle tietynlaista kuvaa ilmiöstä.

Erityisesti Aamulehden uutisissa esiintyvät väitteet ovat keskittyneet sote- ja maakuntauudistukseen liittyvien mahdollisten negatiivisten seurausten näkökulmaan. Näitä väitteitä oli *”uudistuksen myötä palveluiden ja saatavuuden taso laskee”*, *”maakunnille ei jää tilaa vaikuttaa”*, *”uudistukseen liittyy riskejä”*, *”haluttujen säästötavoitteiden saavuttaminen vaikeaa”* sekä *”uudistus ei ole vahvalla pohjalla”*. Suurimassa osassa näiden väitteiden retorisissa keinoissa esiintyi erityisesti erilaisia paatos-keinoja. Sote-uudistusta tukevia väitteitä olivat taas *”uudistus tuo parannuksia yksilön palveluihin”*, *”päätökset ovat perusteltuja”* ja *”uudistus tuo säästöjä ja tehokkuutta”*.

Retorisessa analyysissä ei ole olennaista tarkastella itse strategioita vaan tarkoitus on olla kiinnostunut niiden todellisesta käytöstä. Tärkeää onkin pystyä ymmärtämään se, mitä näiden argumenttien, väitteiden sekä retoristen keinojen kautta pyritään tuomaan esille (Jokinen 2016, 276.) Koska tutkimuksessa on tarkoitus selvittää uutisen luomaa kuvaa, tarkastellaan asiaa erilaisten uutisten yhdistelmänä, eikä selvitetä jokaisen argumentoinnin tavoitteita. Sekä väitteiden että retoristen keinojen yhteen sulautumana uutisten kautta on nähtävillä neljä erilaista teemaa, joissa yhdistyy erilaiset uutisissa esiintyvät väitteet. Näiden perusteella uutisten luoma kuva on voitu luokitella neljään erilaiseen teemaan, joiden kautta kuva

ilmiöstä välittyä. Nämä neljä teemaa ovat ”*oikeiden valintojen tie*”, ”*virheiden vaara*”, ”*mahdollisuuksien tie*” sekä ”*kuoppainen tie*”.

”*Virheiden vaara*” -teemaan on luokiteltu ne argumentoinnit, joissa retoristen keinojen kautta on pyritty osoittamaan, kuinka sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät päätökset eivät ole oikeita. Lisäksi argumentoijat ovat pyrkineet osoittamaan sitä, millä tavoin suunnitellut päätökset tuovat esille mahdollisia vaikeuksia tai ongelmia. Tässä teemassa argumentoijat ovat olleet pääasiassa vuorovaikutteisia asiantuntijoita sekä ei-asiantuntijoita. ”*Mahdollisuuksien tie*” -teemassa taas on luokiteltuna ne argumentoinnit, joiden tarkoituksena on ollut vaikuttaa yleisöön positiivisesti tuomalla esille uudistukseen liittyviä positiivisia asioita. Nämä asiat voivat vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi yhteiskunnallisiin tavoitteisiin sote- ja maakuntauudistuksen osalta. Tässä teemassa argumentoijat ovat olleet edistäviä asiantuntijoita. ”*Kuoppainen tie*” -teema taas sisältää argumentoinnit ja väitteet, joiden tavoitteena on ollut tuoda esille uudistukseen liittyviä epäselvyyksiä. Tällä tavoin tavoitteena on ollut se, että on haluttu nostaa esille tärkeitä huomioita ja herätellä yleisöä pohtimaan asiaa uusien näkökulmien kautta. Tässä argumentoijat ovat olleet edistäviä asiantuntijoita. ”*Oikeiden valintojen tie*” -teemaan sisältyvät argumentoinnit pyrkivät oikeuttamaan tehtyjä valintoja koskien sote- ja maakuntauudistusta. Tässä teemassa argumentoijat ovat olleet pääasiassa vuorovaikutteisia asiantuntijoita. Lisäksi tässä on tunnistettavissa ei-asiantuntijan väitteitä.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa tarkoituksena oli selvittää, millä tavoin uutisten kautta tuodaan esille erilaisia ilmiöitä sekä luodaan kuvaa poliittisesta päätöksenteosta. Tässä tutkimuksessa mielenkiinto on ollut siinä, millainen kuva Sipilän hallituksen aikana suunnitteilla olleesta sote- ja maakuntauudistuksesta on rakennettu Aamulehden uutisissa. Jotta kuvan rakentumista on voitu tarkastella, on haluttu selvittää sitä, kuinka uutisissa on tuotu esille erilaisia näkökulmia liittyen sote- ja maakuntauudistukseen. Valinnat on rajattu kahteen erilaiseen näkökulmaan tutkimuskysymysten kautta, jonka myötä aineiston analyysi rakentui kaksivaiheiseksi. Ensimmäiseksi tutkimuksessa haluttiin selvittää, millaisia asiantuntijoita Aamulehden uutisiin oli nostettu esille niissä uutisissa, joissa keskusteltiin sote- ja maakuntauudistuksesta. Asiantuntijuutta tarkasteltiin tässä tutkimuksessa kolmen eri tason kautta ja näissä tasoissa asiantuntijuus oli esillä hyvin eri tavoilla.

6.1 Aamulehden rakentama kuva sote- ja maakuntauudistuksesta

Tässä tutkimuksessa tavoitteena oli luoda kuvaa siitä, millä tavoin uutisissa rakennetaan tarinaa sekä kuvaa eri ilmiöistä. Tätä varten tutkimuksen kohde rajattiin koskemaan tarkkaan määrättyä ilmiötä ja tapausta, eli Sipilän hallituksen (2015-2019) eteenpäin viemää sote- ja maakuntauudistusta. Tutkimuksessa tarkasteltiin yhtä sanomalehteä, Aamulehteä, sillä tarkoituksena ei ollut vertailla eri sanomalehtien välillä olevaa uutisointia. Kyseessä on ilmiötä kuvaileva tutkimus eikä tarkoituksena ole pyrkiä luomaan laajempaan kontekstiin yleistettävissä olevaa tietoa. Tutkimus tarjoaakin tapaustutkimuksen tapaan ajateltavaa siihen, millä tavoin sanomalehtien uutisten kautta mahdollisesti jaetaan tietoa yleisölle.

Millainen kuva sote- ja maakuntauudistuksesta välittyy näiden keskustelujen kautta? Analyysin perusteella Aamulehden uutisissa on käsitelty ilmiötä erilaisista näkökulmista. Uutisissa on pyritty tuomaan esille erilaisten asiantuntijoiden ääntä. Kuten tuloksissa ilmeni, esiintyi uutisissa kaikkia kolmea eri asiantuntijatasoa Collins & Evansin (2002) mallista, jota tässä tutkimuksessa käytettiin kehyksenä asiantuntijoiden erottelulle. Tällä tavoin tarkasteltuna uutisten kautta välitetään yleisölle laajempaa näkökulmaa ilmiöstä, eikä se keskity kapeaan keskusteluun sote- ja maakuntauudistuksesta. Kuitenkin tarkasteltaessa tarkemmin sitä, millä tavoin näiden eri asiantuntijatasojen jakaumat menevät, huomataan niissä eroavaisuutta toisiinsa nähden. Aamulehden uutisissa eniten ääntään kuuluviin ovat

saaneet vuorovaikutteiset asiantuntijat. Tämä oli odotettavissa, sillä uutisilla on tärkeä merkitys yhteiskunnallisesti merkittävien tietojen jakamisessa (kts. esim. Johnson-Cartee, K. 2005, 148-149; Väliverronen & Kunelius 2015, 225). Vuorovaikutteisista asiantuntijoista ministerit, virkamiehet ja kansanedustajat edustivat suurinta osaa tästä asiantuntijatasosta. Tässäkin tasossa eri asiantuntijat keskustelivat sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä asioista erilaisista näkökulmista, mutta kuitenkin keskustelu keskittyi erityisesti vahvasti poliittisen päätöksenteon ympärillä pyörivään dialogiin. Kuten tuloksissa kuvailtiin, käyttivät vuorovaikutteiset asiantuntijat enemmän myös paatos-keinoja, joiden avulla pyritään vetoamaan yleisön tunteisiin. Nämä keinot mahdollisesti herättävät paremmin yleisön huomion ja kiinnostuksen.

Vaikka Aamulehden uutisiin on tuotu esille erilaisten asiantuntijoiden ääntä, yllättävää on kuitenkin se, että edistävien asiantuntijoiden osuus uutisissa on pieni. Tutkimukseen liittyvistä rajoituksista huolimatta herää kysymys siitä, jääkö uutisten kautta annettu kuva pääasiassa eri puolueiden väliseen dialogiin siitä, millä tavoin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistus olisi rakennettava. Tällä tavoin on pystytty kuitenkin kertomaan eri näkökulmista siitä, millaisia suunnitelmia ja päätöksentekoa asiaan liittyy. Lisäksi eri näkökulmien esille tuominen vuorovaikutteisten asiantuntijoiden tasolla laajentaa yleisön ymmärrystä uudistuksesta, sillä Aamulehden uutisissa ei ole keskitytty vain hallituksen näkökulmaan ilmiöstä. On kuitenkin mielenkiintoista pohtia, olisiko laajemmin erilaisten edistävien asiantuntijoiden esille tuominen uutisten kautta voinut antaa yleisölle laajempaa ymmärrystä siitä, millä tavoin uudistus voi vaikuttaa sekä yhteiskunnan että yksilön tasolla? Kuten Hujanen (2015, 122) kuvailee, medialla on tärkeä rooli tuoda esille lisäksi yksilöiden kokemuksia. Yksilöiden kokemusten esille tuominen tulee esille Aamulehden uutistenkin kautta. Tämä tukeekin sitä, että uutisissa esiintyy muutamia ei-asiantuntijoita. Ei-asiantuntijoidenkin osuus on edistävien asiantuntijoiden tapaan pieni verrattuna vuorovaikutteisiin asiantuntijoihin.

Klassisessa retoriikassa argumentointi on nähty tietylle yleisölle ohjatuksi, jossa retoriikan käyttötavat sekä suhde yleisöön voi nähdä tarkoin määriteltynä (Kennedy 2011, 3). Tässä tutkimuksessa ei voida kuitenkaan tarkkaan tietää sitä, mille yleisölle asiantuntijat ovat alun perin osoittaneet oman argumentointinsa. Tämä näkökulma on tärkeää huomioida tutkimusten tulostenkin tulkinnassa. Uutisiin on nostettu esille erilaisten kontekstien kautta tapahtunutta argumentointia, esimerkiksi aiemminkin mainittuja eduskunnan täysistuntoja.

Tämän vuoksi ei voida tarkemmin pohtia sitä, millä tavoin alun perin asiantuntijat ovat saattaneet pyrkiä vaikuttamaan yleisöön. Tässä tutkimuksessa näkökulma onkin siinä, mitä asioita uutisiin on nostettu esille ja mistä näkökulmasta näistä asioista on kerrottu. Yleisö ymmärretäänkin yleismaailmallisesti kaikkien asiantuntijoiden kohdalla koskevan Aamulehden lukijoita. Toisaalta uusi retoriikka antaa mahdollisuuden keskittyä juuri argumentointiin ja siihen mitä sanotaan, ei siihen kenelle ja miksi argumentoidaan (Warnick 2011, 28).

Uutisissa keskustelun keskittyessä erityisesti poliittisten päätöksentekijöiden väliseen vuoropuheluun sekä vastakkaisten näkökulmien esille tuomiseen, näyttäytyy tutkimuksen perusteella sote- ja maakuntauudistus yleisölle sekavalta. Asiantuntijoiden vastakkaisten näkökulmien törmäminen yhteen voi vaikeuttaa lukijan mielipiteen muodostamista ilmiöstä. Toisaalta taas tutkimuksessa tunnistettiin, että asiantuntijoiden esiintyvyydessä oli eroa, sillä vuorovaikutteisia asiantuntijoita esiintyi eniten. Tämän lisäksi huomattiin, että vuorovaikutteisessakin asiantuntijatasossa esiintyi enemmän sote- ja maakuntauudistuksesta varauksellisesti tai negatiivisesti argumentointia. Tämä nostaa esille kysymyksen siitä, annetaanko uutisten kautta tarpeeksi monipuolisesti tietoa lukijalle sote- ja maakuntauudistuksesta tai onko uutisissa tuotu tarpeeksi esille faktatietoa ilmiöstä. Tämän tutkimuksen perusteella keskustelu ei kuitenkaan näyttäydy monipuolisena.

7 TUTKIMUKSEN RAJOITTEET JA TULEVAISUUDEN JATKOTUTKIMUS

Tutkimuksen tuloksia tarkastellessa on otettava huomioon rajoitukset, joita tulosten luotettavuudessa mahdollisesti ilmenee. Kuten aiemmin on kerrottu, Aamulehden uutiset on kerätty media-arkistosta tiettyjen hakusanojen avulla tarkalleen määriteltynä ajankohtana. On tärkeää tiedostaa tuloksia tarkasteltaessa, että tarkankin haun jälkeen on mahdollista, ettei kaikkia uutisia ole saatu kerättyä. Kuten aiemmin on tuotu esille, tutkimus on tarkoituksella rajattu niin, että se on kerätty ainoastaan yhdestä lehdestä. Tällä tavoin pyrittiin luomaan rajatun otoksen kautta ymmärrys siitä, millä tavoin sote- ja maakuntauudistuksesta uutisoitiin Sipilän hallituksen aikana. Tutkimuksen aineiston ollessa kuitenkin hyvin rajallinen, ei tämän tutkimusten johtopäätöksiä pystytä yleistämään laajempaan kontekstiin. Tutkimuksessa otettiin huomioon myös rajattu ryhmä uutisia sekä muita lehden osioita. Uutisten rajaus tehtiin tarkasti, jotta pystyttiin löytämään oikean kontekstin uutiset. Jos tutkimuksen aineistoon olisi kerätty myös artikkeleita muista lehden osioista, on mahdollista, että johtopäätökset olisivat erilaiset.

Tuloksia tarkastellessa on ymmärrettävä myös ne valinnat, jotka tätä tutkimusta tehdessä on tehty. Tutkimuksessa on haluttu keskittyä juuri asiantuntijuuden näkökulmaan. Esimerkiksi Johnson-Cartee (2005) mukaan uutisten kautta pystymme rakentamaan ymmärrystämme poliittisesta ympäristöstä. Uutiset ovat suuressa osassa tiedon jakamisessa ja samaan aikaan uutiset ovat kertomassa tarinaa sen hetken yhteiskunnallisesta tilanteesta. Journalistien rakentaessa uutisia poliittisesta kontekstista, tuodaan esille erilaisia asiantuntijoita. (em. 148, 219-221.) Tässä tutkimuksessa haluttiin tutkia juuri asiantuntijuuden näkökulmasta poliittisen päätöksenteon uutisointia, sillä uutiset ovat yksi tärkeä väylä tiedon jakamisessa yleisölle. Voi kuitenkin olla mielenkiintoista tutkia asiaa erilaisistakin näkökulmista keskittyen esimerkiksi uutisen kirjoittajan oman äänen kautta käytettyihin retorisiin keinoihin.

Klassisessa retoriikassa argumentointi on nähty tietylle yleisölle ohjatuksi, jossa retoriikan käyttötavat sekä suhde yleisöön on ollut tarkoin määritelty (Kennedy 2011, 3). Tässä tutkimuksessa ei voida kuitenkaan tarkkaan tietää sitä, mille yleisölle asiantuntijat ovat alun perin osoittaneet oman argumentointinsa. Tämä näkökulma on tärkeää huomioida tutkimusten tulostenkin tulkinnassa. Uutisiin on nostettu esille erilaisten kontekstien kautta

tapahdunutta argumentointia, esimerkiksi aiemminkin mainittuja eduskunnan täysistuntoja. Tämän vuoksi ei voida tarkemmin pohtia sitä, millä tavoin alun perin asiantuntijat ovat saattaneet pyrkiä vaikuttamaan yleisöön. Tässä tutkimuksessa näkökulma on siinä, mitä asioita uutisiin on nostettu esille ja mistä näkökulmasta näistä asioista on kerrottu. Yleisö ymmärretään yleismaailmallisesti kaikkien asiantuntijoiden kohdalla koskevan Aamulehden lukijoita. Toisaalta uusi retoriikka antaa mahdollisuuden keskittyä juuri argumentointiin ja siihen mitä sanotaan, ei siihen kenelle ja miksi argumentoidaan (Warnick 2011, 28).

Argumentaatioanalyysi sisältää analysoijan itsensä tekemää tulkintaa erilaisten lähteiden kautta. Diskurssien ja merkityssysteemien ymmärtämiseen ja tutkijan tulkinnan tukemiseksi tässä tutkimuksessa on tehty erilaisia valintoja. (Jokinen ym. 2016.) Tutkimuksessa on haluttu tuoda esille sisällön analyysin avulla kaikki toimijat, jotka teksteissä argumentoivat (asiantuntijatasot) sekä eritellä tarkemmin kaikki ne retoriset keinot, joilla eri toimijat ovat argumentoineet. Tällä tavoin on pystytty paremmin perustelemaan diskurssi- ja argumentaatioanalyysin kautta tehdyt tulkinnat, joiden avulla on ymmärretty Aamulehden uutisten luoma kuva sote- ja maakuntauudistuksesta.

Viestinnän tutkimus hallinnollisessa kontekstissa on tänä päivänä ehdottoman oleellista ja siksi tähän aiheeseen liittyvä jatkotutkimus vaikuttaa aiheelliselta. Jatkotutkimusta ajatellen voisi olla oleellista saada selville laajempaa vertailua esimerkiksi eri sanomalehtien tai medioiden välillä. Lisäksi yksi mielenkiintoinen näkökulma voisi olla tutkia sitä, millainen suhde uutisoinnilla ja sote- ja maakuntauudistukseen liittyvillä muutoksilla on ollut. Onko uutisoinnilla ollut merkitystä esimerkiksi äänestäjien käyttäytymiseen tai mielipiteeseen? Onko uutisointi voinut vaikuttaa esimerkiksi päätöksentekijöiden tekemiin päätöksiin sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä eri osioista? Ylipäänsä viestinnän tutkimus juuri hallinnollisessa kontekstissa vaikuttaa sellaiselta, johon olisi erinomaista tarttua myös jatkotutkimusten osalta. Toisaalta olisi oleellista laajentaa tämän tutkimuksen aihepiiriä laajempaan kontekstiin vertailevan tutkimuksen avulla.

LÄHDELUETTELO

Addis, M. 2019. Acitivity concepts and expertise Julkaisussa: *Education and expertise*. 21-38. Toim. Addis, M., & Winch, C. Hoboken, New Jersey: Wiley.

Aro, J. (1999). *Sosiologia ja kielenkäyttö: retoriikka, narratiivi, metafora*. Tampere University Press.

Besnard, P., & Hunter, A. (2008). *Elements of argumentation*. US: The Mit Press.

Burkholder, T. R. & Henry, D. 2009. *Criticism of Metaphor*. Teoksessa: *Rhetorical Criticism : Perspectives in Action*, edited by Jim A. Kuypers, Lexington Books, 2009. Saatavilla: ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=467082>.

Collins, H., & Evans, R. (2002). The Third Wave of Science Studies: Studies of Expertise and Experience. *Social Studies of Science*, 32(2), 235–296.

Collins, H., & Evans, R. (2007). *Rethinking expertise*. Chicago: University of Chicago Press.

Dall’Alba, G., & Sandberg, J. (2016). Unveiling Professional Development: A Critical Review of Stage Models. *Review of Educational Research*, 76(3), 383–412.

de Graaff, M., Stoopendaal, A., & Leistikow, I. (2019). Transforming clients into experts-by-experience: A pilot in client participation in Dutch long-term elderly care homes inspectorate supervision. *Health Policy (Amsterdam)*, 123(3), 275–280.

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino

Fairclough, I. & Fairclough, N. (2011). Practical reasoning in political discourse: The UK government’s response to the economic crisis in the 2008 Pre-Budget Report. *Discourse & Society*, 22(3), 243–268.

Feather, D. (2014). Professionalism: doing a good job. *Research in Post-Compulsory Education*, 19(1), 107–118.

Goddiksen, M. (2014). Clarifying interactional and contributory expertise. *Studies in History and Philosophy of Science. Part A*, 47, 111–117.

Goldman, A. (2018). *Expertise*. *Topoi*, 37(1), 3–10.

Gormley, S. (2019). Deliberation, unjust exclusion, and the rhetorical turn. *Contemporary Political Theory*, 18(2), 202–226.

Gross, A. G., & Walzer, A. E. (2000). *Rereading Aristotle’s Rhetoric*. Southern Illinois University Press.

Haaparanta, L., Niiniluoto, I., & Ellibs. (2016). *Johdatus tieteelliseen ajatteluun* (Uudistettu painos ed.). Helsinki: Gaudeamus.

- Hoefler, R., & Green, S. (2016). A Rhetorical Model of Institutional Decision Making: The Role of Rhetoric in the Formation and Change of Legitimacy Judgments. *The Academy of Management Review*, 41(1), 130–150.
- Holmberg, J. (2004). *Etusivun politiikkaa: yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehti uutisissa 1987-2003* (No. 30). Jyväskylän yliopisto.
- Hujanen, J. (2009). *Kiinnostavaa vai tärkeää? Ihmisläheisen journalismin kaksi polkua*. Teoksessa: Väliverronen, E. *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Innocenti, B., & Miller, E. (2016). The Persuasive Force of Political Humor. *Journal of Communication*, 66(3), 366–385.
- Johnson-Cartee, K. (2005). *News narratives and news framing: constructing political reality*. Lanham, Maryland; Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kakkuri-Knuuttila, M. & Halonen, I. (1998). Julkaisussa: *Argumentti ja kritiikki: lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. 60-113. Toim. Kaakkuri-Knuuttila, M. Gaudeamus.
- Kantola, A., Moring, I., & Väliverronen, E. (1998). *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Kennedy, G. A. (2011). *A New History of Classical Rhetoric*. Princeton University Press.
- Kotzee, B. & Smith, JP. 2019. two social dimensions of expertise. Julkaisussa: *Education and expertise*. 99-116. Toim. Addis, M., & Winch, C. Hoboken, New Jersey: Wiley.
- K. Kuuskoski 2019. *Posti vaihtoi työehtosopimuksia ja pudotti palkkoja kolmanneksella – Professori: vaihtaa saa, kun ala on oikea*. Ilta-Sanomat (2019). [<https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000006222947.html>] viitattu 31.1.2020
- Lauerma, P. 2012. Tekstilaji. Teoksessa: *Genreanalyysi: tekstilajitutkimuksen käsikirja*. *Editoinut*: Heikkinen, V. (2012). Helsinki: Gaudeamus.
- López Pan, F. (2015). The Newspaper as an Epideictic Meeting Point: On the Epideictic Nature of the Newspaper Argumentation. *Argumentation*, 29(3), 285–303.
- Macagno, F., & Zavatta, B. (2014). Reconstructing Metaphorical Meaning. *Argumentation*, 28(4), 453–488.
- Micheli, R. (2010). Emotions as Objects of Argumentative Constructions. *Argumentation*, 24(1), 1–17.
- Misca, G., Walker, J., & Kaplan, C. (2019). “Experts by Experience”: The Involvement of Service Users and Families in Designing and Implementing Innovations in Family Justice. *Family Court Review*, 57(3), 414–424.

Paso, M. (2014). *Rhetoric Meets Rational Argumentation Theory*. *Ratio Juris*, 27(2), 236–251.

Perelman, C., & Gage, J. (2011). *The Promise of Reason Studies in The New Rhetoric*. Carbondale: Southern Illinois University Press.

Salminen, A., & Ikola-Norrbacka, R. (2010). *Trust, good governance and unethical actions in finnish public administration*. *International Journal of Public Sector Management*, 23(7), 647-668.

Reyes-Galindo, L., & Duarte, T. (2015). Bringing tacit knowledge back to contributory and interactional expertise: A reply to Goddixsen. *Studies in History and Philosophy of Science*. Part A, 49, 99–102.

Saksi, J. (2016). *Johtaja on media!* (1. painos.). [Helsinki]: Kauppakamari.

Serafis, D., & Herman, T. (2017). Media discourse and pathos: sketching a critical and integrationist approach – Greek and French headlines before the Greek referendum of 2015. *Social Semiotics*, 28(2), 184–200.

Skilton, A., Low, L., & Dimaras, H. (2020). Patients, Public and Service Users are Experts by Experience: An Overview from Ophthalmology Research in Canada, UK and Beyond

Sorgner, H. (2016). Challenging Expertise: Paul Feyerabend vs. Harry Collins & Robert Evans on democracy, public participation and scientific authority: Paul Feyerabend vs. Harry Collins & Robert Evans on scientific authority and public participation. *Studies in History and Philosophy of Science*. Part A, 57, 114–.

Styhre, A. (2011). *Professionals, practitioners, practices*. Teoksessa: Knowledge Sharing in Professions: Roles and Identity in Expert Communities. In *Knowledge Sharing in Professions* (1st ed.). Routledge.

Sziklai, B. (2018). How to identify experts in a community? *International Journal of Game Theory*, 47(1), 155–173.

Toulmin, S. E. (2003). *The uses of argument* (Updated ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Helsinki: Tammi.

Turnbull, N. (2017). Political rhetoric and its relationship to context: a new theory of the rhetorical situation, the rhetorical and the political. *Critical Discourse Studies*, 14(2), 115–131.

van Winkelen, C., & Mcdermott, R. (2010). Learning expert thinking processes: using KM to structure the development of expertise. *Journal of Knowledge Management*, 14(4), 557–572.

Vesa, J. (2016). Päätöksenteon avoimuus ja medioituminen Suomen konsensusdemokratiassa. *The Mediatization and Openness of Decision-Making in the Finnish Consensus Democracy*. PhD diss., University of Helsinki.

Väliverronen, E. (2009). *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Väliverronen, E. (2016). *Julkinen tiede*. Tampere: Vastapaino.

Väliverronen, J. & Kunelius, K. (2009). *Politiikan journalismi medioitumisen aikakaudella*. Teoksessa: Väliverronen, E. *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus.

v. Werder, A. (1999). *Argumentation rationality of management decisions*. *Organization Science*, 10(5), 672-690.

Wagemans, J. (2011). The assessment of argumentation from expert opinion. *Argumentation*, 25(3), 329–339.

Warnick, B. 2011. *Empiricism, Securement, and The New Rhetoric*. Teoksessa: Gage, John T., and Chaïm Perelman. *The Promise of Reason: Studies in the New Rhetoric*. Southern Illinois University Press, 2011. ProQuest Ebook Central, Saatavilla: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=1354621.B>

Verkkolähteet

Alma Media konsernin missio. [<https://www.almamedia.fi/tietoa-meistä/missio-visio-ja-arvot>] Viitattu 28.3.2020

Aamulehti Alma Media konsernissa. [<https://www.almamedia.fi/mainostajat/mediat-ja-palvelut/alueelliset/aamulehti>] Viitattu 28.3.2020

Aamulehden kohderyhmät mainostajille. [https://mainosmyynti.aamulehti.fi/kohderyhmat/?_ga=2.75892117.1444973599.1585384679-993039210.1584267678] Viitattu 28.3.2020

Hallintotieteiden tutkinto-ohjelman kuvaus, Tampereen yliopisto. [<https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/hallintotieteiden-koulutus>] Viitattu 29.3.2020

Sanoma. Tiedote Alma-median yritysostosta. [<https://sanoma.fi/tiedote/sanoma-on-saanut-paatokseen-alma-median-alueellisen-sanomalehtiliiketoiminnan-yritysoston/>] viitattu 19.5.2020

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston toimintasuunnitelma. [<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+kärkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi+2015-2019%2C+päivitys+2016/305dcb6c-c9f8-4aca-bbbb-1018cd7a1fd8/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+kärkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi+2015-2019%2C+päivitys+2016.pdf>] Viitattu 1.1.2020

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston toimintasuunnitelma. [http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160963/27_Hallituksen%20toimintasuunnitelma%202018-2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y] Viitattu 1.1.2020

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston toimintasuunnitelma.
[<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+karkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi.pdf/92b90c0e-9154-487f-bbf8-543cb6433dd6/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+karkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi.pdf>] Viitattu 1.1.2020

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston toimintasuunnitelma.
[https://vnk.fi/documents/10616/4610410/Toimintasuunnitelma+H_5_2017+280417.pdf]
Viitattu 1.1.2020

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston toimintasuunnitelma.
[<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+karkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi+2015-2019%2C+pauivitys+2016/305dcb6c-c9f8-4aca-bbbb-1018cd7a1fd8/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+karkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi+2015-2019%2C+pauivitys+2016.pdf>] Viitattu 1.1.2020

Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015.
Hallituksen julkaisusarja. Helsinki: Valtioneuvosto.
[https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf]. Viitattu 06.10.2019.